

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ιθ΄

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκδοτὸν ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία. — Γραφεῖον Αἰτιῶν. Ἐπι τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89. 31 Μαρτίου 1885

Συγγραφεὺς τοῦ διηγήματος, τὸ ὅποιον ἀρχόμεθα σήμερον δημοσιεύοντες, εἶνε εἰς τῶν τακτικῶν τῆς Ἑστίας συνεργατῶν. Ἐν τῇ πτωχῇ ἡμῶν διηγηματογραφίᾳ δὲν εἶνε ὄμως νέηλις. Δύο προηγουμένα πρωτότυπα αὐτοῦ διηγήματα πρὸ πολλοῦ ἐγνωρίσει τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον. Εἰ καὶ οἱ ἴσπερ ὑπὸ τοῦ τύπου θαυσιλευθέντες ἔπαινοι εἰς τὸν ἀνώνυμον συγγραφεὰ τῶν μικρῶν ἐκείνων ἔργων ἤρκουσιν ἴσως ὅπως οὗτος ἀποτάξῃται πλέον τῇ ἀνωνομίᾳ, ἐν τούτοις προὔτιμησα νὰ τῆρησῃ ταύτην καὶ σήμερον, καὶ δι' ἄλλους μὲν πολλοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ τὰς περὶ τοῦ ἔργου του κρίσεις, ἀπηλλαγμένας πάσης προσωπικῆς συμπαθείας ἢ καὶ... ἀντιπαθείας. Ἡ Ἑστία, πιστῇ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνθαρρύνειν τοὺς συγγραφεῖς τῶν πρωτοτύπων διηγημάτων, μετὰ χαρᾶς ἀνοίγει σήμερον τὰς στήλας αὐτῆς εἰς τὸ ἀξιόλογον προϊόν τοῦ καλάμου τοῦ φίλου τῆς.

Σ. τ. Α.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

Διήγημα.

Α΄.

Τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐπιστολὴ τοῦ Περικλέους Μάνθου ἐκ Παρισίων ἀνήγγειλεν, ὅτι ὀριστικῶς πλέον τῇ 17 Αὐγούστου ἀφικνεῖται οὗτος εἰς Πειραιᾶ, ἐπιβαίνων τοῦ ἐκ Μασσαλίας προερχομένου ἀτμοπλοίου τῶν γαλλικῶν διαπορθμεύσεων, ἢ οἰκία ἐγένετο ἀνάστατος. Ἡ θεία του Ἑλένη κατέστρωσε σχέδια ἐπὶ σχεδίοις περὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ὑπέβαλεν αὐτὰ τῇ ἀνεψιᾷ τῆς Εὐφροσύνῃ, ἢ ὅποιᾳ τὰ μετερρῦθμιζε κατὰ τὴν ἢ τὰ ἐτελειοποιεῖ, ἐφεύρισκε μίαν ἐκπληξὴν ἢ προσέθετε χάριν τινὰ καὶ περιέβαλλε τὰ πάντα μὲ τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τῆς λεπτότητος καὶ τῆς δρόσου τῶν αἰσθημάτων, ὅπερ μόνῃ ἢ νεύτῃς γνωρίζει νὰ ἐπιχύνη εἰς τὰ ἔργα τῆς.

Ὁ δὲ θεῖος Γεώργιος κίπερ κατὰ τὸ φαινόμενον βεβουθισμένος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Αἰῶνος τῆς ἐσπέρας ἐκείνης, ἤκουε προσεκτικῶς ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γωνίαν τοῦ εὐνοουμένου του τουρκικοῦ σοφᾶ στερεοτύπου θέσεως του τὰς συνομιλίας τῶν δύο γυναικῶν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διέκοπτε τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐφαίνετο ἔτοιμος νὰ παρεμβῇ εἰς τὴν συνομιλίαν ἐκείνων, ἀλλ' ἀνεχαίτι' ἔστο καὶ ἀντὶ ν' ἀφήσῃ λέξιν τινὰ ἀπὸ τῶν χειλέων του εἰσῆγε μεταξύ αὐτῶν τὴν ἐξ ἡλέκτρου πίπαν του καὶ ἐρόφα μὲθ' ἡδονῆς ἄφθονον κωπὸν, κινῶν τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ ὥκτειρε τὴν μωρίαν τῶν δύο χαμηλοφώνως διαλεγομένων.

— Αὐρὸν λοιπὸν πρῶτ', ἔλεγεν ἡ θεία Ἑλένη

εἰς τὴν ἀνεψιάν τῆς, νὰ πᾶμε εἰς τοῦ Ἀπεργίου καὶ νὰ τοῦ εἰπούμεν, ὅτι μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου πρέπει νὰ ἔχη τελειωμένα καὶ τῶν τριῶν δωματίων τὰ ἐπιπλα...

— Καὶ βαλμένα εἰς τὴν θέσιν των, προσέθηκεν ἡ Εὐφροσύνη.

— Ἐννοεῖται, ἐννοεῖται, εἶπεν ἡ θεία Ἑλένη. Καὶ ταῖς κουρτιναῖς, καὶ τὰ ταπέτα, καὶ ὄλα, καὶ ὄλα. Νὰ πᾶμε ὅμως καὶ 'στοῦ Μαρίνου ν' ἀγοράσωμεν καλαμάρι, κουδούνι, ὅτι τέλος πάντων χρειάζεται διὰ τὸ γραφεῖον.

— Καλέ, ἔννοια σας! Θὰ γείνουσιν ὄλα εἰς τὴν ἐντέλειαν. Ὅλα chic θὰ τὰ εὔρη ὁ παρισιάνος μας.

— Καλὰ λές, ὁ παρισιάνος! Αὐτός, μάτια μου, θὰ γνωρίζῃ τώρα τὸ Παρίσι νεράκι! Πότε πέρασαν τέσσαρα χρόνια! Θαρρεῖς καὶ εἶνε χθὲς ποῦ τὸν ξεπροβάλαμε ὡς τὸ βαπόρι. Τὸν καυμένο τὸν Διλή μου! ἀνεφώνησεν ἐν ἐπιλόγῳ μὲ ἔκφρασιν ἀρρήτου φιλοστοργίας ἡ θεία Ἑλένη.

— Κάμετέ μου τὴν χάρι, σὰς παρακαλῶ, διέκοψεν ὁ θεῖος Γεώργιος μὴ κρατούμενος ἐπὶ πλέον, νὰ μὴ ἀκούω ἀνοησίας. Τόσῃν ὥρᾳ δὲν ὠμίλησα, ἀλλὰ θὰ σκάσω ἐπὶ τέλους. Ἐνα ἄνδρα ἕως ἐκεῖ 'πάνω, τὸν Περικλῆ, νὰ μοῦ τὸν φωνάζῃ ἢ κυρὰ θεία του: Διλή!

— Ἐγὼ ἔτσι τὸν συνείθισα, ἐπέμενε ἡ θεία Ἑλένη.

— Νὰ τὸ ξεσυνειθίσῃς, ἀντέτεινε ἐκεῖνος. Εἶδεμῆ, θὰ τὸν κάμῃς γελοῖον τὸν ἄνθρωπο. Ἀκούς ἐκεῖ Διλή τὸν Περικλαρο!

— Κάμε μου τὴν χάρι, διάβασε τὸν Αἰῶνά σου καὶ μὴν ἀνακατεῦσαι 'στῆς ξέναις δουλειαῖς, ἀπεκρίνατο ἡ θεία Ἑλένη πειραχθεῖσα κἄπως.

— Καλέ μ'αμὰ, εἶπεν ἡ Εὐφροσύνη παρεμβάσα, πᾶμε μ'εἰς 'στὸ σαλονάκι νὰ τὰ ποῦμε, νὰ μὴν ἀκούῃ τίποτε ὁ κύρ πατέρας, ὁ ὅποιος μὰς κάμνει πῶς δὲν θέλει τάχατε ν' ἀκούῃ τὰ σχέδιά μας, καὶ στοιχηματίζω, ὅτι τόσῃν ὥρᾳ τίποτε δὲν εἰδίχθασε ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα του. Τὸ αὐτὶ του τὸ εἶχ' ἐδῶ κερφωμένο, ν' ἀκούσῃ τί λέμε καὶ νὰ δώσῃ μάλιστα καὶ τὴν γνώμη του! Ὅχι, κύριε πατέρα, ἐξηκολούθησε στραφεῖσα πρὸς τὸν Γεώργιον, ἢ χάρις αὐτῇ δὲν οὐ

γίνεται. Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε δουλείαις τῶν γυναικῶν καὶ σὰς παρακαλοῦμεν νὰ μὴ ἀνακατεῦσθε.

Ἐνόσω ἡ Εὐφροσύνη ὠμίλει, ἡ θεία Ἐλένη τὴν ἐθεώρει μὲ ὀφθαλμούς καταυγάζοντας στοργὴν καὶ εὐχαρίστησιν καὶ μὲ μειδιάμα ὑπερηφανείας εἰς τὰ χεῖλη. Ὁ δὲ θεὸς ἐμειδία καὶ αὐτὸς διὰ τὰς ἀφελεστάτας χειρονομίας τῆς καὶ τὴν νοστιμωτάτην ρητορικὴν τῆς στάσιν, ἦν πρὸ αὐτοῦ εἶχε λάβει ἀγορεύουσα. Μόλις δ' ἐκείνη ἐτελείωσε τὸν ἐπὶ τὸ κομικώτερον τονισθέντα λόγον τῆς, ὁ θεὸς Γεώργιος ἐγέλασεν ἀπὸ καρδίας, διότι τόσον ἐπιτυχῶς εἶχεν ἐμβατεύσει ἡ Εὐφροσύνη εἰς τὰς σκέψεις του καὶ:

— Ἄρῃσε τώρα τὰς δημηγορίας καὶ ἔλα νὰ σὲ φιλήσω, *μαϊμουδίτσα*, εἶπε μὲ θωπευτικωτάτην γλυκύτητα.

Ἀποῦ δ' ἐφίλησεν ἀμφοτέρως τὰς παρειὰς τῆς Εὐφροσύνης, προσέθηκε:

— Δὲν ἐνδύεσθε νὰ πῶμε ἕως ἵστᾶ Ὀλύμπια ν' ἀναπνεύσωμεν ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα; Ἐκεῖ πλέον σὰς ἀφίνω νὰ εἰπῆτε ὅτι θέλετε διὰ τὸν κυρ Περικλῆ σας.

Οὕτως ἐξιλεωθεῖσαι ἀμφοτέρω, ἀπῆλθον γελῶσαι ὅπως προετοιμασθῶσι διὰ τὸν ἐσπερινὸν ἐκείνον περίπατον.

B

Ἡ Εὐφροσύνη, καίτοι ἀπεκάλει πατέρα τὸν Γεώργιον Κλήμη καὶ μητέρα τὴν σύζυγόν του Ἐλένην, δὲν ἦτο ἐν τούτοις θυγάτηρ των. Ἦτο ἀνεψία ἐξ ἀδελφῆς τῆς Ἐλένης Κλήμη, θυγάτηρ δὲ τοῦ Ἀναστασίου Ζαγοραίου. Ἀπολέσασα τοὺς γονεῖς τῆς μόλις ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, παρελήθη ὑπὸ τῆς θείας τῆς Ἐλένης καὶ ἀνετράφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γεωργίου Κλήμη, ἀγαπηθεῖσα πλείοτερον ἀληθοῦς θυγατρὸς. Ἦδη ἄγει τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτῆς τὴν μεταχειρίζεται ὡς δωδεκαετὴς κοράσιον. Καὶ ἐκείνη δὲ οὕτω παιδικῶς συνείθετο νὰ προσφέρηται αὐτῷ. Ἐὰν ὁ θεὸς τῆς ἠγανάκτει ἐπὶ τινι τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ γινομένων καὶ ἤρχιζε νὰ ἐπιπλήτῃ τὰς ὑπηρετίας φωνάζων, ἡ μὲν σύζυγός του ἀπεχώρει εἰς τι δωμάτιον ἀφίνουσα τὸ πεδῖον ἐλεύθερον εἰς τὰς φωνὰς του, ἡ δὲ Ἐλένη σπεύδουσα κατηύναζε πρῶτον τῆς ὀργῆς αὐτοῦ τὴν ὄρμην καὶ εἶτα διὰ κομικῆς τινος ρητορικῆς ἐπέφερε τὴν αἰθρίαν. Ὅταν δ' ἐκείνος ὑποχωρῶν εἰς τὴν μιμικὴν μᾶλλον ἢ τὴν λογικὴν τῆς ὑπεμειδία, ἡ Εὐφροσύνη ἐπιπτεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ ἐφώναζε:

— *Μαμά, μαμά*, ὁ ἐξάψαλμος τοῦ πατέρα ἐπῆρε τέλος!

Ὁ Κλήμης τότε διερρηγνύετο εἰς γέλωτας καὶ φιλῶν τὰς δροσερὰς παρειὰς τῆς ἔλεγε τὴν αὐτὴν πάντοτε λέξιν:

— *Μαϊμουδίτσα!*

Ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπομάθῃ τὴν στερεότυπον ταύτην προσφώνησιν. Ὅτε ἀκόμη ἡ Εὐφροσύνη ἦτο τριετής, τὴν ἀνεβίβαζον ἐπὶ τῆς τραπέζης ἕνα χορεύσῃ ὡς ὁ μικρὸς ἐκείνος πῆθηκος, ὃν εἶχεν ἴδει κατὰ τὰς ἀπόκρως ὑπὸ πλανητῶν περιαιγόμενον. Καὶ ἐκείνη ἐχόρευε χαριτωμένα ἐν μέσῳ ἀπλέτων γελῶτων. Ἡ παιδικὴ ἐγένετο νεανίς, ἀλλ' ὁ θεὸς τῆς διετήρησεν ἐν στιγμαῖς διαχύσεων τὸν τίτλον καὶ τῇ ἀπέδιδεν αὐτὸν ἀκόμη καὶ σήμερον ὡσάκις τῷ εἶναι τὸν γέλωτα. Πολλάκις δ' ἀπεκάλει οὕτω τὴν Εὐφροσύνην καὶ ἐνάπιον ξένων ἀνθρώπων. Καὶ ὅταν αὕτη ἠρυθρία καὶ ἐδείκνυε τὴν δυσἀρεσκείαν τῆς διὰ τὴν προσωμικὴν, ἐκείνος κύπτων εἰς τὸ οὖς τῇ ἔλεγε:

— *Μὴ θυμῶνης, μὴ θυμῶνης!* Σὺ ποτὲ δὲν μ' ἀφίεις ν' ἀπολαύσω τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῆν.

Καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἐγέλα, διότι ἀνεγνώριζεν, ὅτι ὄντως οὐδέποτε ἀφῆκεν εἰς τὸν θεῖόν τῆς τὴν ἡδονὴν ν' ἀπαγγεῖλῃ ἕνα τέλειον ἐξάψαλμον. Εἰς μίαν λέξιν θεῖος καὶ ἀνεψία ἐπαιζόν ὡς μικρὰ παιδία. Καίπερ δὲ ἡ Εὐφροσύνη, τρέφουσα πρὸς τὸν Κλήμην στοργὴν καὶ σέβας τέκνου ἀληθοῦς, ἐθεώρει αὐτὸν ὡς πατέρα τῆς, ὡς ἐκείνος ταύτην ὡς ἀληθῆ θυγάτηρα του, ἔζων ὅμως ἐν τοιοῦτοις χαριεντισμοῖς καὶ ἄλλαις ἐκδηλώσεσι τρυφεροτήτων, ὥστε ὁ βλέπων αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἦσαν μᾶλλον συνομιλήσοι ἀδελφοί.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κλήμη ἡ Εὐφροσύνη ἦτο τὸ στόλισμα. Εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ βρέφος μετὰ τῆς τροπῆς καὶ ἡ οἰκία ἀμέσως ἐπληρώθη ζωῆς. Διότι ἀπὸ τοῦ εὐδαίμονος ἐκείνου οἴκου ἔλειπεν ἴσα ἴσα τὸ ἀντικείμενον αὐτό, τὸ συγκεντροῦν τὴν στοργὴν δύο εὐτυχῶν συζύγων, ἔλειπε τὸ τέκνον ἡ δὲ Εὐφροσύνη ἐπλήρωσεν αὐθωρεῖ τὸ κενόν. Ἦτο τὸ ἀπαραίτητον ἐκεῖνο ἄνθος ἡ κόσμημα, τὸ ὅποιον οἱ Ζαγοράφαι ρίπτουσιν εἰς μίαν γωνίαν ἕνα συμπληρώσασιν τὴν ἀρμονίαν τοῦ πίνακος των. Καὶ ἠγαπήθη λοιπὸν τρυφερῶς ὑπὸ τοῦ Κλήμη καὶ τῆς συζύγου του, ἡ δὲ ἀγάπη αὕτη ἠῤῥαζεν ἐφ' ὅσον ἀνεπτύσαστο ἡ Εὐφροσύνη. Ἦτο διαρκῆς εὐχαρίστησις δι' ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους ἡ ἐπίβλεψις τοῦ τέκνου ἐκείνου καὶ ἐκάστη νέα χάρις, ἣν ἐπεδείκνυε σὺν τῷ χρόνῳ ἦτο νέα χαρὰ διὰ τὸν οἶκον. Ὡ! ὅταν διὰ πρῶτην φοράν ἐκίνησε τοὺς τρυφεροὺς καὶ βρεφικούς πόδας τῆς πρὸς βᾶδισμα, ποῖαν ἀγαλλίασιν ἠσθάνθησαν! Ὁ Κλήμης ἐσύρετο ἐπὶ τῶν γονάτων πρὸ τῆς μικρᾶς Εὐφροσύνης καὶ διὰ τῶν θωπευτικωτέρων τόνων τῆς φωνῆς του τῇ ἔλεγε, παλίμπαῖς γινόμενος:

— *Στράτα... στρατούλα!*

Καὶ ὅταν τὸ βρέφος ἠρθρωσε *μαμά, παπά*, ὑπῆρξεν ἄλλη χαρὰς ἑορτῆ. Κατετυράνουν τὸ ἀτυχὲς πλάσμα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μὲ ἐρωτήσεις:

— Ποῖος εἶνε αὐτός, παιδί μου;

— *Παπά*, ἀπεκρίνετο ἐκεῖνο ὡς πλαγγῶν.

— Ἄμ αὐτῇ, πουλάκι μου;

— *Μαμά*, ἐπανελάμβανε συσφίγγον τὰ ροδίζοντα χεῖλη του.

Καὶ τὸ ἀπέπνιγον διὰ φιλημάτων.

Ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἠῤῥαζεν καὶ νέαι χάριτες ἀνεφαίνοντο εἰς τὴν κορασίδα. Ἦτο εὐθύμου χαρακτῆρος, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐψάλλον, ἐγέλα ἢ ἐχαριτολόγει καὶ ἐγελοιστοῖε ὅτι ἂν ἐβλεπε κομικὸν μιμουμένη μέχρι λεπτομερειῶν τὸ γελῶν. Εἰς πάντας ἐπέπνεεν ἀγάπην καὶ πάντες εὐχαρίστως διεσκέδαζον μὲ τὰς εὐφύας τῆς χαριτωμένης παιδικῆς. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ μετ' αὐτῆς εἰσέβαλεν ἡ εὐθυμία καὶ ἡ χαρὰ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ πρότερον μόνον ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐδαμονία κατῴκουσεν σκυθρωπαί. Ἦδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην τοῦ ἀρμονικοῦ καὶ εὐτυχοῦς βίου τῶν συζύγων Κλήμη εἶχε ρίψει νέαν ζωὴν διὰ τῆς *μαϊμουδίτσας* ἡ συμφορά, ἣτις ἐπλήξε τὴν αὐγὴν τοῦ βίου αὐτῆς.

Γ

Ὁ πατὴρ τῆς Εὐφροσύνης κατήγετο ἐκ Ζαγορᾶς τῆς Ἠπείρου. Εἰκοσαετῆς διακόψας τὰς ἐν τῷ γυμνασίῳ τῶν Ἰωαννίνων σπουδὰς του, ἐξενιτεύθη καὶ αὐτός, κατὰ τὸ ἐν Ἠπείρῳ ἔθιμον, πρὸς ἀνεύρεσιν τύχης. Ἐν Μολδαυᾷ εἶχε θεῖον, ἀδελφὸν τῆς μάμης του, ὅστις νυμφευθεὶς πλουσίαν Μολδαυίδα καὶ γενόμενος πατὴρ τέκνων, ἀποκατέστη ἐκεῖ ὀριστικῶς. Πρὸ πολλοῦ οὐδεμίαν εἰδησιν περὶ αὐτοῦ εἶχον, διότι ὁ θεὸς, πάντοτε μὲν δὲν διεκρίνετο ἐπὶ τακτικῇ ἀλληλογραφίᾳ, ἀλλὰ πού καὶ ποτε συναντῶν τινὰ τῶν πατριωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἐπανακῆμποντα, ἀπέστελλε διὰ τούτου τοῖς ἑαυτοῦ οἰκείοις φλωρά τινὰ καὶ λακωνικὸν γράμμα. Ἄλλ' ἀφ' οὗτο ἐνουμφεῖθη, αἱ μὲν ἀποστολαὶ χρημάτων ἐγένοντο σπανιώτεροι, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ ἐξέλιπον τέλειον.

Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν θεῖον ἐπορεύθη ὁ Ἀναστάσιος, φέρων ὡς ἐφόδια συστατικὸν γράμμα τῆς μάμης του, ὅπερ δι' αὐτὴν εἶχε γράψει ὁ ἱερεὺς, καὶ τὴν εὐχὴν τῆς μητρὸς του. Ὅταν δ' ἐφθασεν εἰς τὸ *μουῦλκι* τοῦ θεῖου του καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν λέγων, ὅτι εἶνε «Ὁ Τάσος ὁ υἱὸς τῆς ἀνεψίως του Χαΐδως.»

— Οὐί, ἀνεφάνησεν ὁ γέρον ἠπειρώτης καὶ ἐλύθη εἰς δάκρυα καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη θερμῶς. Ἀκούς ἀκούς, προσέθηκεν ἀπομάστων τοὺς ὀφθαλμούς του, ἡ Χαΐδω νᾶχη γυῖο παλληκαρι! Μωρὲ τί κάνεις ἡ μανίτσα σου; Ζῆ ἀκόμη ἡ γέρω—Νόνω;

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος, μὲ τὸ ἀπλοῖκόν του ὕφος, δὲν διαβαζεις τὸ γράμμα πού σοῦ γράφει;

Τότε ἐνθυμήθη ὁ γέρον, ὅτι ἐκράτει ἐπιστολὴν εἰς τὰς χεῖρας του καὶ ἀναπτύξας ἀνεγνώσεν αὐτὴν ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς πλήρεις δακρύων. Ἀπὸ τοῦ 1817 ξενιτευθεὶς, οὐδέποτε ἔλαβε γράμμα παρὰ τῆς ἀδελφῆς του, ἀφ' οὗτου δ' ἔπαυσε καὶ αὐτὸς ἐπιστέλλων ἐστερεῖτο καὶ εἰδήσεων ἀκόμη περὶ αὐτῆς.

Ἀνεμιμήσκατο ἐνίοτε, ὅτι ἐγκατέλιπεν ἀδελφὴν εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλ' ἐνόμιζεν αὐτὴν θανούσαν, καὶ οὐδένα ἐπὶ χρόνον μακρὸν συναντήσας συμπατριώτην νεωστὶ ἐκείθεν ἔλθοντα, οὐδεμίαν εἰδησιν περὶ τῶν οἰκείων ἔλαβε. Καὶ νῦν ἴστατο ἐνώπιόν του μικρανεψίος μὲ τοὺς πρώτους ἰούλους, ὑψηλὸς καὶ ὠραῖος νεανίας, διαχῶν περὶ ἑαυτὸν ὄλην τὴν ἀφέλειαν τοῦ χωρίου του. Εἶχεν ἀφήσει τὴν μητέρα τοῦ Ἀναστασίου κόρην δεκατριετῆ μόλις, καὶ τώρα μετὰ εἰκοσιπενταετηρίδα περίπου ἔλαμβανεν ἐπιστολὴν συνιστώσαν ἕνα εἰκοσαετῆ υἱὸν ἐκείνης. Μόνον ἡ ἰδέα ὅτι ἐκράτει γράμμα τῆς ἀδελφῆς του τὸν συνεκίνηει, καὶ αὐτὸς ὁ μέχρι πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔτι μὴ γνωρίζων ἂν ζῇ ἀκόμη ἡ ἀδελφὴ του, ἡ γέρω — Νόνω, ὡς ἔλεγεν, ἠσθάνετο ὅλα τὰ τρυφερὰ τῆς καρδίας αἰσθήματα ἐξεχειρόμενα διὰ μιᾶς. Ἐξῆ λοιπὸν ἐκείνη καὶ τῷ ἐπεμπεν ἀσπασμοὺς ἀδελφικούς καὶ τὴν παράκλησιν νὰ προστατεύσῃ τὸν ὄρφανὸν πατρός ἔγγονόν τῆς! Ἦσθάνετο τύψεις συνειδότος ὁ γέρον, ὅτι ἀφοσιωθείς εἰς μίαν ἰδέαν, πῶς νὰ πλουτήσῃ, εἶχε σχεδὸν λησμονήσῃ, ὅτι καὶ ἄλλοι δεσμοὶ συνέχουσιν ἡμᾶς ἐν τῷ βίῳ, εἶχε τελῶς παραμελήσῃ τὰ πρὸς τὴν ἀδελφὴν του καθήκοντα καὶ ἐβλεπεν ὡς ζῶντα ἔλεγχον τὸν ἐμπρός αὐτοῦ ἰστάμενον νεανίαν. Συνέπτυσεν ἐπὶ τέλος τὴν ἐπιστολὴν καὶ γενόμενος κύριος τῆς συγκινήσεως αὐτοῦ:

— Πᾶμε, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ἀναστάσιον, νὰ γνωρίσῃς τὴν μεγάλην θεῖά σου καὶ τὰς μικραῖς. Ἀλήθεια, θὰ στενοχωρηθῆς ἴλιγο τώρα ἄστην ἀρχή, γιατί ἡμιλοῦν μόνο μολδοβάνικα, προσέθηκεν αἰσχυρόμενος διότι αἱ θυγατέρες του ἠγνόουν τὴν ἐλληνικὴν, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ ἄν μάθῃς καὶ σὺ τὴν γλῶσσα, νά... θὰ περάσωμε καλά!

Τὴν δ' ἐπιούσαν περιήγαγε τὸν Ἀναστάσιον εἰς τὸ κτῆμα αὐτοῦ ὁ θεὸς καὶ τῷ ἐδείκνυε πλουσίους σιτοβολῶνας καὶ ἀγέλας βοῶν καὶ τῷ ἐξῆγει τὸν τρόπον τῆς καλλιέργειας καὶ τῷ ἀνέπτυσσε τὸν βίον, ὃν διῆγεν ἐκεῖ:

— Νὰ ἀπὸ *βεκίλης* ἄρχισα κ' ἐγώ, τῷ ἔλεγε, καὶ ἅμα ἀπέκτησα τὸ ἐδικό μου, ἐπῆρα τὴν θεῖά σου πού εἶχε αὐτὸ τὸ γειτονικό *μουῦλκι* καὶ τὰ ἕκαμα τὰ δύο ἕνα μεγάλο! Εἶχα ἄσπρα μαλλιά ὅταν πανδρεύθηκα, γιατί ὁ γάμος χωρὶς νὰ ἔχη κανεὶς τὸ ἐδικόν του εἶνε ἀνωφέλευτος καὶ βλαπτερός. Ὁ Θεὸς μου ἔχαρισεν

όλο κορίτσια· αλλά, δόξαν νάχη, όλα θά έχουν τὸ ἐδικόν τους ὅταν θά 'πανδρευθοῦν!

Οὕτως ἀσυναρτήτως ὁμιλῶν ὑπεδείκνυε τῷ Ἀναστάσιῳ, ὅτι καὶ οὗτος, ἂν μείνη παρ' αὐτῷ ὡς *βεκίλης*, θ' ἀποκτήσῃ ποτὲ περιουσίαν πολλήν καὶ θά ἦνε εὐτυχὴς ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίαν. Ἄλλ' ἐκεῖνος, ὃν εἶχεν ἤδη ἀρκούντως ἀποθαρρύνει ἡ ἰδέα, ὅτι εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ του δὲν ὠμίλει· το ἡ μητρική του γλώσσα, ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τί εἶνε *βεκίλης*.

— Νά . . . τρέχει μὲ τὸ ἄλογο ἐπάνω ἀπὸ τοὺς *τσεράνους*, τοὺς χωριάταις ποὺ μᾶς δουλεύουν, καὶ τοὺς προσέχει καὶ τοὺς διατάζει καὶ κάθεται ὅλη τὴν ἡμέρα μαζὶ τους ἀφέντης. . . .

Ὁ Ἀναστάσιος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ἀφοῦ ἤκουσε τὴν περιγραφὴν τοῦ θεοῦ του, προσπαθοῦντος διὰ φωνῆς ἐντόνου καὶ ὕψους μεγαλοπρεποῦς νὰ παράσχῃ ροδινην εἰκόνα τοῦ *βεκίλη* τῷ ἀνεψιῷ. Ἄλλ' οὗτος εἶχεν ἤδη ἐννοήσει ὅσα τῷ ἤρχον καὶ ἐσκέπτετο, ὅτι βεβαίως δὲν διέκοψεν αὐτὸς τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς του διὰ νὰ γίνῃ ἐπόπτης ἐργατῶν, ἀναστρεφόμενος μετὰ ἡλιθίων μολδαυῶν χωρικῶν καὶ διάγῃ τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς ἀγροῖς ταλαιπωρούμενος ἀπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου ἢ τὰ πάγῃ τοῦ χειμῶνος! Ἄλλα, ἄλλα ὠνεροπόλει ὅταν ἐγκατέλειπε τὴν πατρίδα, ὅπως τρέξῃ κατόπιν τύχης, καὶ ἤδη ἔβλεπε πόσον πικραὶ εἰσιν αἱ δοκιμασίαι τοῦ βίου, εἰς ὃν δὲν εἰσῆλθεν ἐτι κἄν. Διὸ ὅτε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸν ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ θεός, ἂν ἦτον εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐκεῖ ζωῆς:

— Ἐγώ, θεῖέ μου, τῷ ἀπήντησεν ἀφελῶς, ἤθελα ἔτσι νὰ ἐμβαινα εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν . . . νὰ μ' ἐστέλνατε κάπου νὰ γράφω . . . νὰ πουλῶ . . . ν' ἀγοράζω, ἔτσι ἓνα πρᾶγμα ποῦ νὰ 'ταιριάζῃ περισσότερο ἐστὶ χαρακτῆρά μου. . .

— Καλὰ, κύρ Τάσσο, θά ἰδοῦμε καὶ δι' αὐτό, διέκοψεν ὁ θεός δυσηρεστημένως, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς του ἀπέκρουε τὴν λαμπρὰν τοῦ *βεκίλη* θέσιν.

Δ'

Καὶ ἰδοὺ πῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος εὐρίσκετο εἰς Βραϊλαν φέρων ἐν τῷ θυλακίῳ, ὡς δῶρα παρὰ τοῦ θεοῦ του, φλωρία τινὰ καὶ συστατικὴν ἐπιστολὴν « πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Δημήτριον Φιλιώτην, τσάκωναν, φορτωτὴν πλοίων καὶ ἔμπορον σιτηρῶν », πρὸς ὃν καὶ ἀμέσως παρουσιάσθη. Ὁ Φιλιώτης γνωρίζων καλῶς τὸν θεῖον τοῦ νέου καὶ ἀπὸ χρόνου μακροῦ διατελῶν ἀνταποκριτὴς αὐτοῦ, ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ πολλῶν φιλοφρονήσεων τὸν ἀνεψιὸν καὶ μὲ μειδιᾶμα πατρικῶν εἶπεν αὐτῷ:

— Ἀπὸ τὴν πατρίδα σας 'βγαίνουν ἔξυπνοὶ ἄνθρωποι! Πῶς;

Ὁ Ἀναστάσιος ἐγένετο καταπόρφυρος.

— Καλὸ σημάδι! Κοκκινίζει! ἐψιθύρισε ὁ πρακτικὸς Κυνουριεύς ὡς πεπειραμένος ἀγοραστής ἱππῶν ἐρευνήσας τοὺς ὁδόντας καὶ ψύσας τοὺς μυῶνας τοῦ πρὸς πώλησιν ἱππάρου.

— Καὶ ὡς ποῦ ἐφθασε εἰς τὸ σχολεῖον; ἠρώτησε καὶ πάλιν ἀφοῦ ἐπέβλεπε τὴν ἀνάγκωσιν τῆς ἐπιστολῆς.

— Ἐπέβλεπε καὶ δύο τάξεις ἀπὸ τὸ γυμνάσιον, ἀπεκρίθη συνεσταλμένος ὁ Ἀναστάσιος.

— Ἄμ δὲν μοῦ λές πῶς εἶσαι σοφολογιώτατος; εἶπεν ὁ Φιλιώτης ἀποθέτων τὰ ὄμματόυαλιά του καὶ κλείων τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐνῶ ὁ Ἀναστάσιος ἠρυθρία καὶ πάλιν σιωπῶν.

— Πᾶμε τώρα νὰ σὲ φιλεύσω, προσέθηκεν ὁ Φιλιώτης, καὶ αὐριον βλέπομεν εἰς τί ἡμπορεῖς νὰ χρησιμεύσῃς.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος προσελήθη ὡς ὑπάλληλος ὑπὸ τοῦ Φιλιώτη, κατ' ἄρχας μὲν σημειῶν τὰ ζυγίζόμενα σκακία σίτου καὶ εἶτα κατὰ μικρὸν προχγόμενος εἰς ἀνωτέρας καὶ μᾶλλον ἀνεξαρτήτους ὑπηρεσίας, μέχρις οὗ διὰ τῆς εὐφυΐας του ἤρξατο νὰ κάμνῃ ἐπωρελῶς καὶ μικρὰς τινὰς ἐργασίας δι' ἴδιον λογαριασμόν.

— Θά πάῃ ἐμπρὸς αὐτὸς ὁ διάβολος, συνείθιζε νὰ λέγῃ ὁ προϊστάμενός του. Ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ Ζαγόρι 'βγαίνουν σπέρτο μοναχὸ εἰς τὸ ἐμπόριον!

Οὕτω παρήρχοντο τὰ ἔτη, καὶ ὁ Ἀναστάσιος, ὅλον ἐν ἀνδρῶν ἡλικίᾳ, διακρίνετο μετὰ τῶν νέων ἐμπόρων καὶ ἐφημιζέτο ὡς εἰς τῶν ἀριστῶν καὶ ἱκανωτέρων σιτηρεμπόρων τοῦ Ποταμοῦ. Κατὰ μικρὸν προσελήθη ὡς συνέτακτος τοῦ Φιλιώτη μὲ μερίδιον, κατὰ τὸν ἰσολογισμόν δὲ τοῦ 1848 εὐρέθη κάτοχος περιουσίας. Εἶχε τρεῖς χιλιάδας φλωρίων ἰδικᾶς του, καθαρὰ κέρδη, ἐκτός ἐκείνων, ὅσα ἀπέστειλεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὅσα δι' ἑαυτὸν ἐξώδευσε.

Ε'

Ἦτο τότε εἰκοσιεξαετής, ἡ δὲ μήτηρ του, εἰς ὅλας τῆς τὰς ἐπιστολάς, μίαν παράκλησιν στερεότυπον ἐπανελάμβανε: « Νὰ πεταχθῇ μιά Λαμπρὴ ὡς τὴν πατρίδα νὰ τὸν 'παντρέψῃ μὲ κάμμιά καλὴ κοπέλα, νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὴ ἐγγόνια καὶ νὰ κλείσῃ τὰ 'μάτια εὐχαριστημένη ». Ἄλλ' ὁ Ἀναστάσιος ὀλίγον ἐσκέπτετο περὶ τούτου. Τότε ἡ δίψα τοῦ ἐμπορίου εἶχε καταλάβει αὐτὸν καὶ ἀπέκλειε πᾶσαν ἄλλην περὶ γάμου σκέψιν. Ἐλησμόνει καὶ αὐτὰς τὰς παρακλήσεις τῆς μητρός του καὶ σχεδὸν ἠδιαφόρει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὅτε μία ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν τὸν ἔκαμε νὰ σκεφθῇ κάπως ὀριμώτερον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη προήρχετο ἀπὸ τὸν Νικόλαον

Κλήμην, συμπατριώτην τοῦ Ἀναστασίου σεβαστόν, πεφημισμένον δι' ἐπὶ πλούτῳ, σαφροσύνη καὶ μορφώσῃ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν γράμμασι τελείᾳ, ὅστις ἄμα τῇ ἐλεύσει τοῦ Ὄθωνος εἶχε καταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἔζη φροντίζων ν' ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα του.

« Ἐμαθα, ἡγαπημένε μου συμπατριώτα κύρ Τάσσο, τῷ ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων ὁ Κλήμης, ἀπὸ πολλοὺς καλοὺς πατριώτας, ὅτι προσδεύεις εἰς τὸ ἔργον σου καὶ ἐχάρηκα πολὺ. Ὅμως νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη νὰ ζῇ πάντα εἰς τὰ ζένα καὶ νὰ ταλαιπωρῆται. Τώρα ὅπου ἔχομεν ἐδῶ μίαν πατρίδα ἐλευθέραν, πρέπει νὰ συναχθοῦμεν ὅλοι ὡς παιδιὰ ὑπήκοα καὶ ὁμόνοα, τριγύρω εἰς καλὴν μητέρα. Ἐλα λοιπὸν εἰς Ἀθήνας, νὰ ἰδῆς, ὅτι ἡμπορεῖ καὶ ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος νὰ πλουτήσῃ, ὅταν ἐργάζεται μὲ τὴν ἐδικὴν σου φρονιμάδα καὶ τιμιότητα, ὡς ἀκούω καὶ χαίρομαι καὶ εὐχαριστῶ τὸν Θεόν. Ἐδῶ εἰς τὸν ἐλευθέρων ἄερα ἡμπορεῖς καὶ καλῶς ν' ἀποκατασταθῇς διὰ τὸ μέλλον σου καὶ εἰς τὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα θά σοῦ χάρισῃ ὁ Θεός, νὰ δώσῃς ἀνατροπὴν ὡς καλῶς ἐμπρέπει εἰς Ἑλληνόπαιδα ».

Ὁ Ἀναστάσιος γνωρίζων, ὅτι ὁ γέρον Κλήμης εἶχε θυγατέρα ἐν ὄρα γάμου, ἐνόησε τὴν ὑποκεκρυμμένην πρότασιν καὶ ἐνδομύχως νύχαριστήθη. Ἦρχισε δὲ καὶ αὐτὸς νῦν νὰ σκέπτηται περὶ γάμου καὶ ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ ὄντως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν θ' ἀποκτήσῃ χίλια φλωρία ἀκόμη:

— Μὲ τέσσαρας χιλιάδας φλωρία, ἔλεγεν, ἡμπορεῖ κανεὶς κἄτι νὰ κάμῃ.

Καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ χρόνος οὗτος δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ, δὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κλήμη.

Σ'

Ὅτε τῷ 1850 εἶδεν ὁ Ἀναστάσιος ὅτι ἦτο πλέον κάτοχος πέντε περὶπου χιλιάδων φλωρίων, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε διὰ τὰς Ἀθήνας. Ἐφερε περιουσίαν σημαντικὴν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τοῖς μετρητοῖς εἰς τὸ θυλακίον, 28 ἔτη εἰς τὴν νεότητά, φρόνησιν καὶ πείραν τοῦ κόσμου ἀρκετὴν εἰς τὸ κρανίον, καὶ τιμιότητα εἰς τὰ στήθη. Βεβαίως ταῦτα ἦσαν ἱκανὰ ἐφόδια, ἵνα εὐπαρουσιάστως ἐμφανισθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος Κλήμη, ἀλλ' ὁ Ἀναστάσιος ἐφρόντιζε καὶ διὰ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα, ἅτινα καθιστῶσι μᾶλλον εὐπαρουσίαστον καὶ ἀξιοπρεπῆ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἐνὸς μελλονόμενου. Ἐπεμελήθη λοιπὸν τὰ τῆς ἀναβολῆς, ἅτινα πλουσίως ἀπεταμίευσε ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς του, ἐπρομηθεύθη μικρὰ τινὰ δῶρα διὰ τοὺς μέλλοντας συγγενεῖς του καὶ ἀγο-

ράσας ἐκρυψεν εἰς τὸ βάθος τῶν κιβωτίων του ἀκόμη καὶ τὰ διὰ τὴν μέλλουσαν μνηστὴν του δῶρα. Εὐδαίμων αὐτὸς ἐν τοῖς σχεδίοις του, δὲν ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ ἂν ἡ διετὴς σιωπὴ του εἰς τὸ γράμμα τοῦ γέροντος Κλήμη ἐθεωρήθη ὡς συγκατάθεσις ἢ ὡς ἀρνησις. Ἦτο βέβαιος, ὅτι ὁ γέρον Κλήμης αὐτὸν ἐξελέξατο ὡς μέλλοντα σύζυγον τῆς θυγατρὸς του, ἦν καίτοι δὲν ἐγνωρίζεν, ἐφαντάζετο τελείαν. Ἀμέριμος καὶ οὐδαμῶς ὑποπτέων, ὅτι δυνατὸν νὰ ἐπῆλθεν ἀλλοίωσις τῆς περιστάσεως, πρὸς μὲν τὴν μητέρα του, ἀποστέλλων χρήματα, ἔγραφεν « ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν καὶ δι' εὐχῶν σου νὰ τελειώσω καλὸν γάμον » μὲ μίαν χωριανὴν μας, κ' ἔτσι ν' ἀπολαύσῃς ὅ,τι ἐπιθυμεῖς », πρὸς δὲ τὸν Φιλιώτην ἀποχαιρετῶν αὐτόν, ἔλεγε:

— Δὲν σοῦ εἶπα τίποτε, διότι δὲν τὸ εἶχα καλὰ, καλὰ, ἀποφασίσει, ἀλλὰ τώρα πλέον ἡμπορῶ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ, κύρ Δημήτρη. Πιστεύω εἰς αὐτὸ τὸ ταξεῖδι μου νὰ τελειώσω ἓνα συνοικέσιον μὲ μιά καλὴ κοπέλα.

— Πῶς; ἀνεφώνησεν ὁ Φιλιώτης, ὁ ὁποῖος ἤσθαινε τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἀναστασίου εἰς τὸ κατὰστημά του καὶ ἐνόμιζεν ὅτι οὐδέποτε οὗτος θ' ἀπεχωρίζετο αὐτοῦ. Πῶς; πηγαίνεις, ἀδελφέ, νὰ 'πανδρευθῆς καὶ δὲν μᾶς τὸ εἶπες ἀρχήτερα; Ἐμεῖς ἄλλα σχέδια εἶχαμε διὰ σέ. Γνωρίζεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, ἴσθην Πόλι, εἶχε θυγατέρας, ὅτι τὸ κατὰστημά μας ἐκεῖ θέλει διευθυντὴ. . . . ἄλλα ἐμεῖς σχεδιάζαμε μὲ τὸν ἀδελφόν μου, διότι σ' ἐξετιμήσαμεν. . . . ἀλλὰ πάντα ἐλέγαμεν: Ὁ Τάσσο εἶνε νέος ἀκόμη. Σὺ, ἀδελφέ, δὲν ἐπάτησες ἀκόμη τὰ τριάντα, καὶ θέλεις νὰ σκληρωθῆς; Δὲν ἄφινες πρῶτα νὰ κάμῃς μεγάλας δουλειαῖς δικαίς σου καὶ νὰ εἴμασθε πάντα εἰς σύνδεσμον συγγενικόν καὶ ἐμπορικόν; Νά, ἐμεῖς ποῦ σοῦ εἶχαμε ἔτοιμον ἐμπόριον καὶ κατὰστημα μὲ τὸν δρόμον του εἰς καλὸν σημεῖον εἰς τὴν Πόλι.

Ὁ Ἀναστάσιος ἤρχισε νὰ σκέπτηται, ὅτι τὸ μέλλον, ὅπερ τόσῳ ῥόδιον τῷ ἐξωγράφειεν ὁ εὐφυὴς Κυνουριεύς, ἦτο πολὺ πραγματικώτερον τοῦ ἀβεβαίου ἐκείνου, ὅπερ ἐταξείδευεν, ἵνα ἐπιτύχῃ εἰς Ἀθήνας. Ὁ πρὸς τὰ χρήματα ἔρωσ τῷ ἔλεγεν, ὅτι ἐδῶ ἔπρεπε ν' ἀγκυροβολήσῃ, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἰδέα νὰ καταστήσῃ σύζυγόν του τὴν θυγατέρα τοῦ πεφημισμένου συμπολίτου του, παρεκίνει αὐτόν νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν Πειραιᾶ. Ἐν τῇ ἀμφιταλαντεύσει ταύτῃ, ἀπεκρίθη μὲ ὄλην τὴν διπλωματικὴν λεπτότητα εὐφυοῦς Ἡπειρώτου:

— Ὅσον διὰ τὸν ἐμπορικὸν σύνδεσμον, κύρ Δημήτρη, πιστεύω νὰ μὲ ἀξιώσῃ ὁ Θεός ν' ἀποκατασταθῶ καλὰ καὶ νὰ εἴμασθε πάντα εἰς τὴν ἡμαί, νὰ ἐξακολουθήσω πάντοτε ἐργασίας μαζὶ σας ὅσον ὅμως διὰ τὴν συγγένειαν ποῦ μοῦ προτείνεις, τί νὰ σοῦ εἰπῶ; Λόγο, εἶνε ἀλλή-

θεια, δὲν ἔχω δοσμένο, ἀλλὰ κἄπως ἔχω μιά ὑποχρέωσι νὰ καταβῶ εἰς τὴν Ἀθήνα δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Ἡμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴ γείνη τίποτε! Καὶ τώρα ποῦ μοῦ παρέστησες τὰ πράγματα ἀλλέως, ἴσως καὶ δὲν γείνη. Τὸ κάτω, κάτω, ἐγὼ δὲν ἔδωκα ὑπόσχεσι καὶ θὰ ἰδοῦμεν καὶ διὰ τὸ ἄλλο. Διότι ἡ ἀλήθεια εἶνε, πῶς ἢ ἀνεψιά σας μοῦ κάμνει τιμὴν καὶ τέλος πάντων, ἅμα ὑπάγω εἰς τὴν Ἀθήνα καὶ ἰδῶ τὰ πράγματα, θὰ σοῦ γράψω.

— Ἐ! σὲ τὸ καλὸ, Τάσσο μου, εἶπεν ὁ Φιλιώτης εὐχαριστημένος ἐνδομύχως, δι' ὃ παρήγαγον οἱ λόγοι του ἀποτέλεσμα. Πήγαινε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριος κατευθῆναι τὰ διαβήματά σου! Νά, ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ, προσέθηκε καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη.

Οὕτως ἀπεχωρίσθησαν οἱ δύο τέως συνέταιροι, ἐκεῖνος μὲν κρατῶν ὡς ὑπόσχεσιν τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ Ἀναστασίου, οὗτος δὲ φέρων ἀπὸ τούδε τὸν διαταγμὸν εἰς τὰς ἀποφάσεις του.

Ζ'

Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις παρουσιάσθη μίαν πρωΐαν ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Κλήμη ἐν Ἀθήναις. Ἐζήτησε τὸν γέροντα καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου εὗρεν αὐτὸν εὐρωστον μὲν καὶ πλήρη ὑγείας κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ὑπὸ ἡμιπληγίας, παραλυσάσης τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ τὸν ἀντίστοιχον πόδα, κρατούμενον καθηλωμένον ἐπὶ εὐρέος τροχηλάτου ἀνακλιντροῦ. Ὅτε ἔγεινεν ἡ γνωριμία τῶν συμπατριωτῶν, ὁ γέρον ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἀναστάσιον ἐν διαχύσει καὶ ἔκλαυσε:

— Καλῶς ὤρισες, καλῶς ὤρισες, ἔλεγε κατ' ἐπανάληψιν. Δὲν σ' ἐπερίμενα, κύρ Τάσσο μου. Ἄμα εἶδα καὶ πέρασαν τρεῖς, τέσσαρες μῆνες καὶ δὲν μοῦ ἀποκρίθηκες εἰς τὴν γραφὴν μου, εἶπα πῶς ἡ δουλειά σου σ' εἶχαν σκλάβο εἰς τὴν Βραίλα καὶ δὲν ἡμποροῦσες νὰ ἔλθης ἴδωθε κάτω. Δόξαν νάχη ὁ Θεὸς ποῦ ἦλθες νὰ σέ γνωρίσωμε! Νὰ φωνάξω, ἀλήθεια, τὴν κόρην μου νὰ τὴν γνωρίσης, προσέθηκεν, ὡς σπεύδων νὰ ἐπανορθώσῃ λάθος ἀκούσιον.

Καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν Ἀναστάσιον νὰ προσθέσῃ τι, ἐφώναζεν ὁ γέρον:

— Μαρία, Μαρία!

Νέα γυνὴ περικαλλῆς μετρίου ἀναστήματος καὶ ξανθὴ ἔσπευσεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ γέροντος κρατοῦσα βρέφος ἐν τῇ ἀγκάλῃ:

— Νὰ ἡ κόρην μου, νὰ καὶ τὸ ἐγγόνι μου. Τὴν ἐπᾶνδρεψα πρόπερσι τὸν Αὐγουστο μὲ τὸν γυῖο τοῦ καπετάν-Μάνθου ἀπὸ τὴν Χειμάρρα, ἂν τὸν ἔχης ἀκουστά, καὶ μοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς καὶ ἐγγόνι ἐπάνω ᾗς τὸ χρόνο. Εἶνε τώρα ὀκτῶ μῆνων αὐτὸς ὁ κύρ Περικλῆς ποῦ βλέπεις.

— Ἐλα ἐδῶ, μπλέ, στὸν παπποῦ, μασκαράτζικο, προσέθηκε διαχυνόμενος εἰς τρυφερότητα πρὸς τὸν μικρὸν ἐγγονον, ὅστις ἐγέλα δεικνύων στόμα φιδίζον καὶ φαλακρὸν ὀδόντων.

— Ἄ, ἀλήθεια, Μαρία, ἔχεσασ νὰ σοῦ εἰπῶ, ὅτι ἀπ' ἐδῶ τοῦ λόγου του εἶνε ὁ συντοπίτης μας κύρ Τάσσος Ζαγοραῖος, γυῖος τῆς Χαίδως ἂν τὴν θυμᾶσαι, τῆς κόρης τῆς γέρω—Νόνωσ ἀπὸ τοὺς Ματσαίους, προσέθηκεν ὁ γέρον ἀναπτύσσων τὴν γενεαλογίαν τοῦ ξένου του, ἐνῶ ἤδη ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ εἶχε σφίγγει τὴν χεῖρα ἐκείνου προσφωνήσασα:

— Καλῶς ὤρισάτε!

Ἄλλ' ὁ Ἀναστάσιος ἴστατο παραζαλισμένος, ὄρθιος καὶ συνεσταλμένος, ἀναλογιζόμενος πόσον ὁ γέρον Κλήμης ἐπέσπευσε τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς του, ἐξ μῆνας περίπου μετὰ τὴν ἀνευ ἀπαντήσεως ἀπομείνασαν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν, χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τῆς σιωπῆς τοῦ τὴν λύσιν. Καὶ ἐνῶ προσεπάθει νὰ ἀποδιώξῃ τὰς πρώτας δυσᾶρεστοὺς ἐντυπώσεις, ἐπεράνη, ὡς ἐν μέσῳ ἀχλύος, εἰς τὸν ἐσκοτισμένον νοῦν του, ἡ μειδιῶσα μορφή τοῦ Δημητρίου Φιλιώτη καὶ ἤχησαν εἰς τὰ ὠτά του, ὡς μελωδία μουσικῆς μακρόθεν ἐρχομένη, οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Κυνουριέως: «Γνωρίζεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, ἴσθην Πόλι, ἔχει θυγατέρας, ὅτι τὸ κατάστημα ἐκεῖ θέλει διευθυνθῆ...» Καὶ εἰς τὴν μορφήν τοῦ νέου ἐμπόρου ἐγένετο αἰθρία, ἡ δὲ φυσικὴ ἰλαρότης τῆς φυσιογνωμίας του, ἀποδιωχθεῖσα ἐκείθεν πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς ἀπροσδοκῆτος τῶν σχεδίων του ἀποτυχίας, διεχύθη καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῆς.

— Καὶ ὁ υἱός σας, κύριε Κλήμη; ἠρώτησε στρέφων τὴν ὄμιλιν.

— Εἶνε εἰς τὸ Παρίσι αὐτός, κύρ Τάσσο μου· διότι εἶχε μεγάλην κλίσιν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸν ἔστειλα ἐκεῖ νὰ τελειοποιηθῆ, ἀμέσως ποῦ ἐτελείωσεν ἐδῶ τὸ Πανεπιστήμιον· θὰ μᾶς ἔλθῃ καὶ αὐτὸς ἕως τοῦ χρόνου πιστεύω. Ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἔχω κοντά μου, εἰς τὴν κατάστασιν ὅπου εἶμαι, ἀλλὰ βλέπεις αἱ σπουδαί του τὸν κρατοῦν ἀκόμη ἐκεῖ. Ἐπειτα δὲν σοῦ λέγω, στενοχωροῦμαι πάντοτε ὅπου δὲν ἡμπορῶ νὰ κινήσω χεῖρι καὶ πόδι ἀριστερό, ἀλλὰ πάλιν, δόξαν νάχη ὁ Θεός, εἶμαι καθ' ὅλα τὰλλα ὑγιῆς καὶ εὐτυχῆς, διότι ἔχω ἐδῶ τὸν γαμβρόν μου καὶ τὴν κόρην μου, ἔχω τὸ ἐγγονάκι μου, ὁ υἱός μου προσδεύει, βλέπω συχνὰ τοὺς πατριώτας ὅλους εἰς τὸ σπῆτι μου καὶ ἄς εἶνε καλὰ οἱ ἄνθρωποι, ὅλοι μ' ἐνθυμοῦνται καὶ μὲ ἀγαποῦν.

— Τί λόγος, κύριε Κλήμη! παρενέβαλεν ὁ Ἀναστάσιος. Ἡμεῖς σὰς θεωροῦμεν ὅλοι καύχημά μας καὶ σὰς σεβόμεθα ὡς πατέρα κοινόν.

— Ἄς ἦσθε καλά, προσέθηκεν ὁ γέρον Κλήμης εὐχαριστηθεὶς ἐνδομύχως. Θέλων δὲ ν' ἀπο-

μακρύνῃ τὴν συνδιάλεξιν ἀπὸ τοῦ ἀτόμου του, ἠρώτησε τὴν θυγατέρα του:

— Ἐτοίμασαν, Μαρία, τοῦ κύρ Τάσσο τὸ δωμάτιον; ἐσυγύρισαν τὰ πράγματά του;

— Δὲν εἶδα τίποτε πράγματα νὰ φέρουν, πατέρα, ἀπεκρίθη ἐκείνη.

— Πῶς γίνεται; ποῦ εἶνε τὰ πράγματά σου, κύρ Τάσσο;

— Ἀκούμωθησα εἰς τοῦ συμπατριώτου μας τοῦ κύρ Ζήση, ποῦ κρατεῖ τὸ Χάνι τῆς Χουρμαδιᾶς, κύριε Κλήμη, διὰ νὰ μὴ σὰς δώσω βάρος...

— Ἄ, αὐτὸ μόνον δὲν γίνεται, κύρ Τάσσο μου, διέκοψεν αὐστηρῶς ὁ γέρον. Θὰ μείνης εἰς τὸ σπῆτι μας, ὡς ποῦ νὰ ἰδοῦμε τί θ' ἀποφασίσῃς κ' ἔπειτα πᾶς ὅπου σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός! Τὰ πράγματά σου ὅμως τώρα θὰ κουβαληθοῦν ἀμέσως ἐδῶ.

Η'

Οὕτως ὁ Ἀναστάσιος πιστεύσας ἐπὶ μακρὸν, ὅτι θὰ εἰσῆρχετο ὡς γαμβρός εἰς τὸν οἶκον τοῦ γέροντος Κλήμη, ἐγκαθίστατο νῦν ἐκεῖ ὡς φιλοξενούμενος. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν διετῶν διαταγμῶν τοῦ ἡ θυγάτηρ τοῦ Κλήμη εἶχεν ὑπανδρευθῆ καὶ εἶχεν ἀποκτήσει τέκνον, ἐνῶ αὐτὸς ἤρχετο μόλις σήμερον κομίζων τὰ δῶρα τῆς μνηστείας. Ἐδοκίμαζε βεβαίως ἕνεκα τούτου πικρίαν τινὰ καὶ μόλις ἡ ραδιὴν εἰκὼν τοῦ μέλλοντος, ἣν ἐπέδειξεν αὐτῷ, ὡς ἐν ἀπόπτῳ, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Φιλιώτης, κατηύναξε τοὺς ἐλέγχους, οὓς ἠσθάνετο ἐπὶ τῇ διετεῖ ἀλόγῳ σιωπῇ του. Ἀρ' ἐτέρου ὅμως συγκατοικῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μετὰ τῆς οικογενείας, ἣς ἐπρόκειτό ποτε νὰ γείνη μέλος, διέκρινε τὰς σκιὰς τῆς φαινομένης εὐδαιμονίας ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, τὴν ἀσθένειαν ἐξ ἐνός τοῦ γέροντος Κλήμη, τὴν δεσμεύουσαν τὸν πλήρη ζωῆς καὶ ἐνεργείας χαρακτήρα του, καὶ τὴν ἀργίαν ἐξ ἄλλου τοῦ συζύγου τῆς Μαρίας Ἰωάννου Μάνθου, ὅστις, ὡς γνήσιον καπετανόπουλον, εἶχεν εἰσέλθει ὡς κατακτητῆς εἰς τὴν οἰογένειαν ἐκείνην καὶ ἐσκόπει νὰ παρκαμείνῃ ἐκεῖ ἄεργος, ροκανίζων τὴν ἔτοιμον τοῦ πενθεροῦ του περιουσίαν. Καὶ ὑπὸ τὰς περιποιήσεις καὶ τὰς πατρικὰς συμβουλὰς τοῦ Νικολάου Κλήμη, ἐμάντευσεν ὁ Ἀναστάσιος μεταμέλειαν αὐτοῦ διὰ τὴν σπουδὴν, ἣν ἔδειξε περὶ τὸ συνοικέσιον τῆς θυγατρὸς του. Ὁ Ἀναστάσιος ἀπῆλθεν οὕτω ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ πλείονος στοργῆς ἀπὸ μέρους τοῦ γέροντος, ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν σεβασμὸς του ἐμεγαλύνετο καὶ εἰς τὰς συμβουλὰς τούτου ὑπέικων ἀπεφάσισε νὰ ἐγκατασταθῆ εἰς Πειραιᾶ ἐμπορευόμενος. Ἐγραψε λοιπὸν πρὸς τὸν Φιλιώτην τοὺς σκοποὺς του ὑποδηλών αὐτῷ συγχρόνως, ὅτι εὐχαρίστως καὶ διὰ δεσμῶν συγγενείας θὰ συνεδέετο μετὰ τοῦ οἴκου του. Ὁ δὲ εὐφύης Κυνουριεὺς μελετήσας

τὰς προτάσεις τοῦ Ἀναστασίου καὶ ἀναλογισθεὶς πόσον ἠδύνατο νὰ πολλαπλασιασθῶσιν αἱ ἐπιχειρήσεις του ἐὰν εἰς τὰ δύο καταστήματα, τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ τῆς Βραίλας, προσετίθετο τρίτον ἐν Πειραιῇ ὑπὸ τὴν πεπειραμένην διεύθυνσιν τοῦ Ἀναστασίου, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιδοκιμαζῶν τὰ σχέδιά του καὶ ὀρίζων συνέντευξιν μετὰ ἐν ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως οἱ συγγενικοὶ δεσμοὶ συσφίγγωσιν ἐτι μᾶλλον τοὺς ἐμπορικοὺς.

Οὕτως ὁ Ἀναστάσιος ἐγκατέστη ἐν Πειραιῇ καὶ ἤρξατο ἐμπορευόμενος μετὰ σπανίας εὐδοκίμησεως. Μετὰ τινὰς δὲ μῆνας ἐνδίδων εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ γέροντος Κλήμη, ἡ μᾶλλον ὑπολογίζων τὴν μέλλουσαν ἀπουσίαν του καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἔχη παρ' ἐαυτῷ ἄνθρωπον ἐμπιστοσύνης, εἰς εἰς ὃν ν' ἀφήσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καταστήματος, ἐδέχθη ὡς συνέταιρον τὸν Ἰωάννην Μάνθον, καταβαλόντος τοῦ πενθεροῦ του τὰ δι' αὐτὸν κεφάλαια.

Ὁ διπλασιασμὸς οὗτος τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἀναστασίου ἐδιπλασίασε καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις οὕτως ἐπικερδῶς, ὥστε ὅτε μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα τελέσῃ τοὺς γάμους του, ὁ Δημήτριος Φιλιώτης, εὐρισκόμενος ἤδη ἐκεῖ, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν του, τῷ ἔλεγε:

— Τὸ καλλίτερον δῶρον διὰ τὴν ἀρραβωνιαστικὴν σου εἶνε ὁ ἐφετεινός σου ἰσολογισμὸς!

(Ἐπεται συνέχεια).

Ρ.

Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ἰσοδοκίμη ἀνάμνησις.

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγ. φύλλον.

Δ'

Ἡ λέμβος προσήγγισεν ὑπὸ τὴν σκιάν καὶ παρὰ τὴν ρίζαν γηραιᾶς πλατάνου, ἥτις ἐρριζωμένη μεταξὺ ὕδατος καὶ ξηρᾶς καὶ ἐπικλινῆς πρὸς τὴν λίμνην μετ' ὅλα τὰ γηρατεῖα τῆς φιλαρέσκως κατοπτρίζει ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ καθρέπτῳ τῶν ὑδάτων τὸ κυφὸν σῶμά της.

Ἄμα ὡς ἐπατήσαμεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὁμᾶς γυναικοπαίδων συνηθροίσθη περὶ ἡμᾶς καὶ βλέμματα ἑταστικά καὶ περιεργὰ μᾶς κατετόξευον πανταχόθεν. Τὸ μέρος, εἰς ὃ ἀπεβιβάσθημεν, ἦτο ἀκριβῶς ἡ περιοχὴ τῶν θειούχων ἰαματικῶν ὑδάτων τοῦ Μουρστιάνου, κατὰ τὴν ὥραν δὲ ταύτην τοῦ ἔτους πολλοὶ εἶχον προσέλθῃ ἐκεῖ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ἰδίως, χάριν τῶν λουτρῶν. Ἄλλ' ἂνὰ τὴν περιοχὴν πᾶσαν μᾶτην ἀνεζήτησα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἴχνος ἀνθρωπίνης κατοικίας μονίμου· οἱ ταλαίπωροι ἀσθενεῖς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς οἰκίοι ἀναγκάζονται ὡς νομάδες ἡσκηνην νὰ πηξῶσιν, ἢ ἐκ κλάδων δένδρων καλύβην νὰ ἰδρύσωσι, ἢ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ σκιᾶν πλατάνου νὰ ζητήσωσιν

ἄσπυλον. Τὰ δὲ λουτρά εἶνε ἐτι εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν παρητημένα, οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀλλάξ πληρομένη ἐκ τῶν παρ' αὐτῆ ἀναβλυζουσῶν ἀφθόνων ψυχρῶν πηγῶν, μυστὰ δὲ ἡ θέα τῶν λουομένων ἐκεῖ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

Ἐπάρχει ιδέα ὅτι τὸ θειοῦχον αὐτὸ ὕδωρ τῶν λουτρῶν εἶνε ὠφέλιμον καὶ πινόμενον ὠφελὲ δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑγιεῖς ὡς καλὸν στομαχικόν. Ὁ σύντροφός μου, καθὼ ἰατρός μετὰ πολλοῦ ἐπιστημονικοῦ ζήλου ἐπέδοθη εὐθὺς εἰς τὴν κατανάλωσιν τοῦ ἀνεξόδου φαρμάκου πειραματιζόμενος ἐπὶ τοῦ ἰδίου στομάχου τῆ ἐπιμόνῃ δ' ἀπαιτήσῃ αὐτοῦ ἡγήσια εἰς τὰ χεῖλη τὸ βρωμερόν αὐτὸ ἀπόβρασμα τοῦ κάτω κόσμου. Ἡ γέυσις αὐτοῦ εἶνε ἀηδής, ἀπόζει δὲ ὡς ἀπόπλυμα ρυπαροῦ ὄπλου ἀμφιβάλλω ἂν ἡ ὠφέλεια τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ εἶνε μείζων τῆς βλάβης, ἣν προξενεῖ ἡ ἀηδία τῆς γέυσεώς του. Νομίζω δὲ ὅτι ὁ φίλος μου ἰατρός δὲν ἠὲ χαριστήθη πολὺ ἐκ τῶν πειραμάτων του....

Ἐν τούτοις τὰ λουτρά, ἂν στερεῶνται τόσων ἄλλων, δὲν στεροῦνται ὅμως καφενείου· ἅμα συναθροισθῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εἰκοσιν ἑλληνας, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἰδρυθῆ καφενεῖον; Τὸ καφενεῖον εἶνε ζύλινον τετραγώνον, στενὸν ὡς κιβώτιον ἐμπορευμάτων, ἔχει σκιάδα πρὸ αὐτοῦ ἐστεγασμένην διὰ ξηροῦ φυλλώματος πλατάνων καὶ πικροδαφνῶν, καὶ ἐδώλια καὶ τραπέζας πεπηγμένας ἐν τῇ γῇ χάριν στερεότητος· ὑπὸ τὴν σκιάδα ταύτην ἐκάθητο τρεῖς φουσταελλοφόροι, ἐπεσκότιζε δὲ τὰς λευκὰς αὐτῶν περιβολὰς καὶ τὸ ῥάσον ἐνὸς παπᾶ· οἱ τρεῖς ἐκάπνιζον καὶ ἔπινον καφέν, ὁ παπᾶς μόνος κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐμέτριε τὰ χασημῆματά του ἐπὶ τῶν κόκκων τοῦ κομβολογίου του.

Ἐν τῷ λινῷ σάκκῳ τοῦ χωροφύλακος περιείχετο μὴρὸς ἀμνοῦ ἐντὸς φύλλου ἐφημερίδος τετυλιγμένος, καὶ ὁ χωροφύλαξ ἀπέθηκε τὸν σάκκον ἐπὶ τραπέζης καὶ ἐξήγαγε τὸν μὴρὸν ἀφῆρεσε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἠτοιμάζετο ἴσως νὰ σχίσῃ καὶ ἀπορρίψῃ αὐτήν, ὅτε βαρεῖα ἐτέθη ἡ χεὶρ τοῦ παπᾶ ἐπὶ τοῦ ὤμου του:

— Χριστιανέ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴν πετάξῃς τὴν ἐφημερίδα.

Τὸ ὄφρος, ἡ ἐξαγγελία τῶν λόγων, ἡ ἐπιβλητικὴ στάσις τοῦ παπᾶ εἶχον τι τὸ κομικόν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ!

— Καί τί τὴν θέλετε τὴν ἐφημερίδα, παπᾶ μου;

— Νὰ ἰδῶ κ' ἐγὼ τίποτε νέα...

Ἐἶχε λάβῃ ἤδη ἀνὰ χεῖρας τὸν πολύτιμον χάρτην ἡμισχιζόμενον, κατερρυπωμένον ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἀνεζήτει ἐν τῷ κόλπῳ ἀνυπομάνως τὴν θήκην τῶν διόπτρων του.

— Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ εἶνε πολὺ νέα ἡ ἐφημερίς, εἶπον ἐγώ.

Ὁ παπᾶς εἶχεν ὀπλίσει τοὺς ὀφθαλμούς διὰ τῶν στρογγύλων ὑαλίων καὶ ἀνεζήτει τὴν ἡμερομηνίαν. Λυκαυγὲς χαρὰς ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς βετώδους γενειάδος του:

— Εἶνε τῆς 15 μαΐου, εἶπε. Ἡ τελευταία ἐφημερίδα ποῦ ἔχω διαβάσῃ εἶνε τῆς 27 ἀπριλίου. Καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου ἐπέδειξεν ἐπιμελῶς δεδιπλωμένον φύλλον *Παλιγγεσεσίας*.

Ἐνῶ δ' ὁ παπᾶς ἐπέδιδετο εἰς τὴν μελέτην τῆς αἰμοσταγοῦς *Ἐφημερίδος* τῆς 15 μαΐου, ὁ σύντροφός μου κ' ἐγὼ κατεπίνομεν τοὺς γέλωτάς μας, διότι ὁ ἐφημεριδομανὴς ἐφημέριος ἐμάνθη κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰδήσεις ἡλικίας πλέον τῶν δύο μηνῶν· ἡ δ' ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις ἐξωγραφεῖτο ποικιλοτρόπως ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του....

— Πηγαίνομεν νὰ περιπατήσωμεν ὡς ποῦ νὰ ψηθῇ τὸ κρέας;

Εἶπεν ὁ σύντροφός μου, ἐνῶ ὁ χωροφύλαξ διυβελίσας καὶ καταλλήλως παρασκευάσας τὸν μὴρὸν ἠτοιμάζε τὴν πυράν. Ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν εὐχαριστῶς, βίψαντες δ' ἐπ' ὤμου τὰ ὄπλα διητυνῆθημεν βραδυποροῦντες πρὸς πυκνὴν συστοιχίαν πλατάνων κειμένην ἐπὶ τῆς πρὸς δεξιὰ ὄχθης.

Ε

Ὅτε ἐπανήλθομεν ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης ἐκδρομῆς, ἐξ ἧς οὐδὲν ἄλλο ἀπεκομίσσαμεν ἢ πλούσιον καὶ λιπαρὸν βόρβορον ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων, εὗρομεν τὸν μὲν μὴρὸν σχεδὸν ἐψημένον, τὸν δὲ Κώσταν ἀναμένοντα ἡμᾶς ἵνα μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐξέλεξεν ὡς καταλληλότατον διὰ τὸ πρόγευμα, πέραν πρὸς τὰριστερὰ τῆς ὄχθης. Ἦτο δ' ἀληθῶς ἀρίστη ἡ ἐκλογή, διότι τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἔχει τέλματα οὔτε βρύα, οὔτε καλαμώνας, ἀλλὰ μόνον πλατάνους καὶ ἄλλα δένδρα, καθήμενός τις δ' ἐκεῖ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης ὑπὸ σκιάν δασέος φυλλώματος ἐκτείνει ἐλεύθερον τὸ βλέμμα πέραν καὶ κύκλῳ ἀνὰ τὴν λίμνην πᾶσαν.

Ἐκεῖ καὶ ἄγρια κλήματα πολλὰ ἐρριζωμένα παρὰ τὰς πλατάνους περιπλάκησαν ἐπὶ τῶν κορμῶν καὶ ἀνερριχθήσαν μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων κλώνων καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐκείθεν καὶ ἀνεδέθησαν παραδόξως καὶ ἀπετέλεσαν οἱ σχοινοειδῆς αὐτῶν εὐμήκεις κλάδοι ὡσεὶ ἐξάρτια πλοίων καὶ αἰώρας ὑπὲρ τὴν λίμνην ταλαντευόμενας. Εἶνε δὲ τόσον ἰσχυροὶ οἱ κλάδοι οὗτοι ὥστε ἀσφαλῶς δύναται τις καὶ νὰ κάθηται ἐπ' αὐτῶν καὶ νὰ ταλαντεύηται κατοπτριζόμενος ἐντὸς τοῦ κάτωθεν ἀποστίλθοντος ὕδατος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὀλισθήσῃ τις ἢ ὁ κλάδος κοπῇ, ἢ πτώσῃ εἶνε ἀκίνδυνος, καὶ μόνον ὁ πεφλασμένος ἀνθρωπίνου σώ-

ματος θὰ ἐκφοβίσῃ τοὺς ἰχθύας καὶ θὰ θολώσῃ τὰ νερά.

Παρὰ τὴν ὄχθην ταύτην μέσῳ τῶν ριζῶν τῶν πλατάνων ἀναβρύουσι μικραὶ πηγαὶ καλοῦ ὕδατος, ἀπηλλαγμένου τῆς τε γέυσεως καὶ τῆς ἰαματικῆς δυνάμεως τῶν ἄλλων ἐκεῖ πέραν ὕδατων. Πλησίον τοιαύτης πηγῆς ἐστρώθη τάπης ἐκ φυλλοπληθῶν κλάδων ἀντικαθιστῶν τραπέζας καὶ τραπεζομάντιλα καὶ πινάκια. Οἱ συνδαιτυμόνες ἐγένοντο ἑπτὰ, διότι ἐκτὸς τῶν δύο ἀλιέων προσεκληθῆ καὶ ὁ παπᾶς, περατώσας ἤδη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος, καὶ τις πραγματευτῆς Μαθίος καθὼ ἰδιοκτῆτης καὶ παίκτης *μπουζουκίου*.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ γεύματος ἦτο ὅπως συνήθως σιωπηλὴ καὶ ψυχρὰ, ἀλλ' ὁ οἶνος βαθυμηδὸν καὶ τὰς φρένας ἐθέρμανε καὶ τὰς γλώσσας ἔλυσε. Τότε ὁ Ἠπειρώτης ἀλιεὺς ἄνευ παρακλήσεως ἐτόνισε τὴν λιγυρὰν φωνὴν του πρὸς τὰ σύμματα τοῦ *μπουζουκίου*, ἄπερ ὁμολογουμένως μετὰ πολλῆς τέχνης ἔκρουε Μαθίος ὁ πραγματευτῆς. Ἐκ τῶν ἐρωτικῶν διστίχων, ἅτινα ἐμελώδει τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἄνευ διακοπῆς, τὰ μὲν πρῶτα ἦσαν ἀπλῶς αἰσθηματικά, τρυφερὰ καὶ περιπαθῆ:

Σοῦ στέλινα δὴδ γαρύφαλα, τὰ δὴδ σ' ἕνα κλωνάρι·
ἔτσι ἔγω ἐλπίζω 'ς τὸ θεὸ νὰ γίνωμε ζευγάρι.

Σήμερ ἡ κόρη π' ἀγαπῶ θὰ γῆθ' νὰ σεργιανίσῃ,
θεῖ μου, νὰ κἀνὲς συννεφιά, ἦλιος μὴν τῆ μαυρίστῃ.

Τὴ μάνα σου τὴ μάγισσα βράχι θὰ τὴν ποίσιω,
Νὰ πέρῃ ν' ἀποκομηθῇ νάρθη νὰ σὲ φιλήσω.

Ἀλλὰ βαθυμηδὸν ἐξήφθησαν μέχρι τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τοῦ πάθους, μέχρι τῆς ὑπερτάτης δὲ δραματικότητος ἐξυψώθη καὶ τοῦ ἀλιέως ἡ ἐξαγγελία· ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐξήρχετο τρομώδης, συγκινημένη, παρακλητικὴ ἢ ὀξεία, συριστικὴ ἐνθεσιασμένη καὶ σπαρακτικὴ εἰρωνεῖα καὶ ἐδρόντα εἶτα ἐκδίκησιν καὶ κατάραν;

Ἄν ἀποθάνω 'γὼ γιὰ σὲ ὁ κόσμος τί θὰ λέγῃ;
Πρῶτα τὸν ἐφορμάκωσέ κ' ὕστερα τότε κλαίει.

Μερίστε, δένδρα καὶ κλοριά, μὴ στέκεσθε 'μπροστά μου,
θὰ βάνω μιά κακὴ φωτιά νὰ κάψω τὸ σεβᾶ μου.

Λουλοῦδὲ σ' εἶχα 'ς τὴν καρδίαν καὶ μῶγεινες ἀγκύθι,
'Ὁ κόσμος τὸ θαμμάζεται: πῶς τέτοι' ἀγάπη ἔχάθη.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀλιέως εἶχον πληρωθῆ δακρύων, στεναγμὸς βαθύτατος ἐξῆλθε τῶν σπλάγχμων του, ἐδράζε ποτήριον πλήρες καὶ τὸ ἐξέκένωσε μέχρι πυθμένος. Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ μετέχοντες τῆς συγκινήσεως τοῦ αἰοῦδου εἰσώπων προφανῶς συγκινημένοι. Ἦτο λοιπὸν ὑπόκρισις αὐτῆ, τόσον τεχνικὴ, τόσον τελεία, ἢ τοῦ οἴνου ἀποτέλεσμα; Ὅχι! ἦτο ἀλήθεια, ἦτο πραγματικότης! Ὡς νὰ ἐμάντευσεν ὁ Κώστας τοὺς μυχίους συλλογισμούς μου, ἔσπευσε νὰ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν:

— Κατάρτα! ἔκραξε καὶ ἔρριψεν εἰς τὴν λίμνην τὸ κενὸν ποτήριόν του, ὅποτε θέλω νὰ γλεντίσω, νὰ τραγουδήσω, νὰ πιῶ, μοῦ ἔρχεται 'ς τὸ λογισμό μου. Τέσσαρα χρόνια πέρασαν, ἄφησα τὴν πατρίδα μου, ἄφησα τὰ Γιάννενα καὶ ἦρθα 'δῶ μονάχος, ξενητεμένος γιὰ νὰ τὴν ξεχάσω. Τίποτε, τίποτε.....

Καὶ διὰ φωνῆς σιγηλῆς, ἐλεγειακῆς, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ ἐτόνισε τὸ τελευταῖόν του διστίχον:

Ἄσπιδ' ἐν γίνεταί κ' ἐμὲ 'ς τὸν κόσμον περὶ μεγάλως,
Παρὰ τὰ λυγροτέρως κορμὶ ὅπου τὸ χεῖρες' ἄλλοι!

Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ ἀτυχοῦς αἰοῦδου διεπέρασαν ὡς ἀκωκὴ ἐγγχειριδίου τὴν καρδίαν μου. Μὴ ἦτο προαίσθημα;

ΣΤ'.

Ὅλοι εἶχον κοιμηθῆ τῆδε κἀκεῖσε κατεκεκλιμένοι ἐν τῇ σκιᾷ. Ἀπέμεινα μόνος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ παπᾶ Νικόλα, ὅστις ὑπεσχεθείς νὰ μοὶ εἴπῃ πῶς ἐκτίσθησαν τοῦ Ἀλαίμπεη τὰ Γεφύρια ἐξεπλήρου ἦδη τὴν ὑπόσχεσιν του:

— Εἶνε μιά μεριά πέρα ποῦ τὴ λένε *Βουβαλοπέτσι*· ξέρεις γιατί τὴ λένε ἔτσι;

— Ὅχι!

— Ἄκουσε λοιπόν. Ἐδῶ καὶ διακόσσα χρόνια ἕνας χωριανὸς ποῦ εἶχε χωράφι ἐκεῖ βλέπει 'ς τὸν ὕπνο του μιά νυχτιὰ πῶς μέσ' 'ς τὴ γῆς ἐκεῖ εἶνε χωμένο ἕνα βουβαλοπέτσι γεμάτο φλουρί. Ὁ χωριανὸς ἀναγάλλισσε μέσ' 'ς τὸν ὕπνο του κ' ἐξύπνησε. Αἶ, εἶπε μὲ τὸν νοῦ του, ἀναστενάζοντας, ὄνειρο ἦταν, ψέμμα ἦταν, μακάρι νάταν ἀλήθεια! Τὴ δευτέρῃ βραδεῖα τὸ ἴδιο ὄνειρο πάλι. Ὁ χωριανὸς ἐξύπνησε καὶ σταυροκοπήθηκε, « Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ! » εἶπε. Τρίτη νύχτα, πάλι τὸ ἴδιο ὄνειρο. Ὁ χωριανὸς δὲν βάσταξε πλειά, πῆγε νὰ τοῦ γυρίσῃ ὁ νοῦς σηκώνεται τὰ ποταχὺ καὶ ἴσια 'ς τὸ χωράφι· σκάφτει, σκάφτει, σκάφτει ἴσα μὲ τὸ μεσημέρι, κ' ἐκεῖ δὰ ποῦ ἀπόστασε πλειά καὶ πῆγε νὰ παρατήσῃ τὸ ξινάρι ἀπελπισμένος ἠνοιώθει κατὶ σὰν σκληρότερο μέσ' 'ς τὸ χῶμα· χτυπᾷ, σχίζεται τὸ πετῶ καὶ περιχέεται φλουρί ἢ γῆς τριγύρω. Ὁ χωριανὸς μαζώνει πλειά ὅσῳ μπόρεσε καὶ τᾶλλο τὸ σκεπάζει κ' ἔτσι ἀπὸ ἕνα καθεμέρα τὸ κουβαλεῖ σπιτί του. Μὰ κάποιος κακὸς γείτονας τὸν πρόδωσε 'ς τὸν Ἀλαίμπεη ποῦ ἦταν τότε ἄρχοντας τοῦ Βραχωρίου, καὶ ὁ καλὸς σου Τούρκος χωρὶς κρίσι 'ς τὸν κρεμάει τὸ χωριανὸν σὰν σταφύλι ἀπ' τὸν πλάτανο, ποῦ ἦταν ὡς πρὸ δύο χρόνια 'ς τὴν πλατεῖα καὶ τὸν ἐκοψ' ὁ δήμαρχός μας γιὰ νὰ τὸν πουλήσῃ γιὰ φωτόζυλα. Ὁ Ἀλαίμπεης ἔβανε 'ς τὸ χεῖρ καὶ τὸ φλουρί τοῦ χωριανοῦ ὄλο, μὰ πῆγε 'ς ταῦτιά τοῦ Σουλτάνου τὸ πρᾶμμα, καὶ ὄχι πῶς τάχα τὸν ἔννοιασε γιὰ τὸ ἄδικο κρέμασμα τοῦ χριστιανοῦ, μόνον γιὰ νὰ πάρῃ τὸ φλουρί ὁ Ἀλαίμ-

πεις και να μην το δώση 'ς τὸ Δοβλέτι στέλνει τὸ λοιπὸν φερμάνι νὰ τοῦ πάρουν τὸ φλουρί και τὸ κεφάλι. Μὰ κατεργάρας κι' ὁ μπέης σὰν τὸ μυρίστηκε βάνει ἐργάταις κι' ἀρχινᾷ νὰ χτίζῃ τὰ γεφύρια, ποῦ ἦτον τόσῳ χρειάζομενα 'ς τὸν τόπο. Ἄμα τοῦ εἶπαν τὸ λοιπὸν τὴν κατηγορίαν πῶς ἐπῆρε τὰ χρήματα αὐτός, γιὰ τὸ Δοβλέτι τὰ πῆρα, ἀποκρίθηκε, και καλὸ 'ς τὸν τόπο κἄνω ζοδεύοντάς τε γιὰ νὰ χτίσω τὰ γεφύρια. Ἔτσι ὁ Σουλτάνος τὸν ἐσυχώρησε και τὰ γεφύρια γίνηκαν και βρίσκονται ὡς τὰ σήμερ' ἀκόμα.

Ὁ παπᾶ Νικόλας περατώσας τὴν τόσῳ ἐνδιαφέρουσαν διήγησίν του ἀπῆλθεν ἵνα κοιμηθῇ, ἐγὼ δ' ἀπομείνας μόνος πολλὴν ἠσθάνομην ἐπιθυμίαν νὰ μιμηθῶ τοὺς συντρόφους μου, διότι και πρωταίτερον τοῦ συνήθους εἶχον ἐξυπνήσῃ και ἐκ τοῦ δρόμου καταπονηθῇ. Ἀλλὰ μόλις ἐκλείσθησαν τὰ βλέφαρά μου, οἱ κώνωπες τῆς λίμνης ἐπωφελήθητες τῆς ἀκινήσιας μου ἤλλησαν τὰ πανηγυρικά αὐτῶν σαλπίσματα και πανστρατιᾷ ἐπετίθησαν κατὰ τοῦ προσώπου μου και τῶν χειρῶν. Ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ, διότι, σημειώσατε, τὰ πτερωτὰ αὐτὰ ζιζάνια τῆς λίμνης δὲν εἶνε μικρὰ και ὀπωσὺν ἐξημερωμένα ὡς τὰ τῶν πόλεων, ἀλλ' ἄγρια και αἰμοδιψῆ, εἶδος μικρῶν σφηκῶν ὡς πρὸς τὸ κέντημα.

Εὐτυχῶς εἶχον πῶς νὰ διέλθω τὴν πληκτικὴν αὐτὴν ὥραν τῆς θερνῆς μεσημβρίας. Κωδωνισμοὶ ἠκούσθησαν ὄλονεν προσεγγίζοντες και μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλον ἀνὰ τὴν ὄχθην ἐγγὺς και πέραν αἰγῶν και πρόβάτων ποίμνια ὀδηγούμενα ὑπὸ μικρῶν ποιμένων και ποιμενίδων. Τὰ ποίμνια ἤρχοντο ἵνα ποτισθῶσιν εἰς τὴν λίμνην και προσευρόντο πῶμὲν οἱ δασύμαλλοι κριοί, πολλοὶ ὡς πρὸςβύται, κομπάζοντες ἐπὶ τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ ποιμνίου και κροταλοῦντες ἐν τῇ ταλαντεύσει τοῦ τραχήλου τοὺς βαρυήχους κώδωνας, εἶποντο δὲ βελάζοντα, κύπτοντα ἀπὸ τοῦδε τὴν κεφαλὴν, ὡς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς μοιραίας μαχαίρας, ἧτις τὴν ἀναμένει, τὰ συναγελαζόμενα πρόβατα, αἱ μητέρες ἀμνάδες, οἱ ἀνήλικοι ἀμνοί. Ποῦ δὲ ἤγούντο ὑψαύχενες οἱ πωγωνοφόροι τράγοι, ὀξύφωνα κροταλίδια σημαίνοντες, και ἀναμασῶντα και βλακωδῶς προσατενίζοντα τοὺς διεστῶτας αὐτῶν ὀφθαλμούς, τῆδε κάκεισε ἐσκορπισμένα και ἀνασκιρτώντα ἠκολούθουν τὰ γυναικόπαιδα αὐτῶν. Προσῆλθον δὲ μετ' ὀλίγον και ἀγέρωχοι βόες και ἵπποι ἐλεύθεροι χαλινού, και ἡ ὄχθη πᾶσα ἐθορυβήθη και ἐπληρώθη ζωῆς. Και ἐκελεύρον τῆς λίμνης τὰ νερά ὑπὸ μυρίων γλωσσῶν λειχόμενα και κατεσχίζετο ἡ λεία αὐτῆς ἐπιφάνεια και ἐθολούτο ὑπὸ τῶν ἵππων, οἵτινες ἀνώρυττον αὐτὴν πεισιμόνως διὰ τοῦ ποδός, ὑπὸ τῶν βοῶν, οἵτινες ἐβυθίζοντο μέχρι τῆς κοιλίας και κύπτοντες κατώπριζον ἐντὸς τῶν ἀπειροβαθῶν αὐτῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχανῆ τῶν ὕδατων ἔκτασιν.

— Ἄ, δὲν κοιμήθηκες; ἠρώτησεν ὁ Κώστας προσερχόμενος.

— Πῶς νὰ κοιμηθῇ κανεὶς μ' αὐτὰ τὰ κουνούπια;

Ὁ ἄλιεὺς ἐκίνησε μειδιῶν τὴν κεφαλὴν εἶχεν ἀνακτήσῃ ὅλην τὴν ἔκφρασιν τῆς συνήθους εὐθυμίας:

— Ἄμ, ἐδῶ, γιὰ μου, πρέπει νὰ βάλῃ κανεὶς μεντζεσόλαις 'ς τὰ μούτρα του γιὰ νὰ μ'πορέσῃ νὰ κοιμηθῇ καλὰ και νὰ μὴν τοῦ κοσκινίζουν τὸ κρέας αὐτὰ τὰ σιδερομύτικα τὰ τελώνια. Και πρὶν δὲν ἦταν ἔτσι νὰ πῆς: ἐδῶ και δυὸ χρόνια ἔχουν ποῦ ἀρματωθήκανε σὰν γενιτσάροι.

— Τί ἔκαμαν; ἠρώτησα μὴ ἐνοῶν τί ἤθελε νὰ εἶπῃ διὰ τῶν περιφράσεων αὐτῶν.

— Εἶχ' ἔρθῃ, ἀδερφέ, 'ς τὰ λουτρά γιὰ κακὴ μας μοῖρα πρόπερι τὸ καλοκαίρι ἕνας πρᾶμματευτής. Κοντὰ 'ς τὰλλα τὰ ἐμπορεύματα εἶχε και βελόναις χιλιάδες. Ἄμα ποῦ ἀποκοιμήθηκε ὁ πρᾶμματευτής, μαζόνονται σύννεφο ὅλα τὰ κουνούπια τῆς λίμνης χύνονται 'ς τῆς βελόναις, τῆς κλέπτουνε... και ἀπὸ τότε κάθε κουνούπι εἶνε ἀρματωμένο μὲ μιὰ βελόνα γι' αὐτὸ τρυποῦν ἔτσι.

Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ γελάσω ἐξ ὅλης καρδίας ἐπὶ τῇ χαριστάτῃ ταύτῃ ἐξηγήσει τοῦ εὐφυοῦς Ἡπειρώτου;

Z'

Ἐνῶ ἀκόμη ἡ χλιερότης τῆς μετὰ μεσημβρίας ὥρας δὲν εἶχεν ἐλαττωθῇ ποσῶς, ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὴν λέμβον. Ἐπρόκειτο νὰ διαπλεύσωμεν ἤδη τὴν αὐλακκὰ, δι' ἧς τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν φέρονται πρὸς τὸν Ἀχελῶον, τὴν κοινῶς καλουμένην *Μπουκα τῆς Λίμνης*. Θαυμάσια δὲ εἶχον ἀκούσῃ περὶ τῆς φυσικῆς καλλονῆς τῆς αὐλακκῆς ταύτης και ἡ καρδία μου ἔπαλλεν ἐξ ἀνυπομονησίας και προσδοκίας καθ' ὅσον ἡ λέμβος ἐφέρετο πρὸς τὸ στενόν....

Εἴμεθα ἤδη ἐγγὺς τοῦ ὀφιοειδοῦς στενοῦ· στρέφον τὸ βλέμμα ἀφ' ἐνός μάτην ἀναζητῶ τὸ μέρος, δι' οὗ εἰσῆλθομεν, στρέφον δ' ἀφ' ἐτέρου δὲν μαντεύω πόθεν μέλλομεν νὰ διελάσωμεν προχωροῦντες. Αἱ ἰτέαι, τὰ φράζα, τὰ σκληθρα, αἱ πλάτανοι, οἱ καλαμώνες, αἱ καμπληθεῖς περιπλοκάδες και τὰ λογχώδη βρύα και οἱ πολυώνυμοι θάμνοι και τὰ ταπεινὰ χόρτα περικλείουσι ἐν στενῇ πρασίῃ στεφάνῃ τὴν θέαν. Και συνάμα βλέπει τις μόλις ἄνω τεμάχιον γαλανοῦ οὐρανοῦ κεντημένον διὰ πρασίνων φυλλωμάτων και κάτω τεμάχιον γαλανοῦ ὕδατος κατοπτρίζον φυλλώματα πράσινα. Ἡ ἀπαυγάζουσα δ' αὐτὴ και μονομερῆς ἀπόχρωσις τοῦ γαλανοῦ και τοῦ πρασίνου, καταπλημμυρούσα τὴν ὄρασιν, οἱ περιβοηθῶντες μονότονοι τερετισμοὶ τοῦ τέττιγος ἀποκοιμίζοντες τὸ οὖς, ἡ χλιαρὰ ἀτμόσφαιρα χαλαροῦσα και συμπίεζουσα τὴν ἀναπνοήν, και

τὸ λίανισμα τῆς λέμβου βαυκαλῶν τὸν λογισμὸν και τὴν συναίσθησιν, ἐπιφέρουσι γοητευτικὴν τινα νάρκην, εἶδος ὑπνωτισμοῦ. Και νομίζει τις ὅτι ἀποσυντίθεται, ἀναλύεται βαθμηδόν, ἐκλείπει ὡς ἄτομον και συνταυτίζεται μετὰ τῆς πέριξ φύσεως. Τοιοῦτος θὰ ἦνε ἴσως ὁ διὰ τοῦ κλεισμένου ἀρώματος τῶν ἀνθῶν θάνατος!...

Ὁ Κώστας ἐν τούτοις δὲν ἔπαυεν ὁμιλῶν μετὰ τοῦ συντρόφου μου, και τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας αὐτῶν, ἀνάλογον πρὸς τὴν γοητείαν τοῦ τόπου, ἦσαν αἱ Νεράϊδες. Και ἔλεγεν ὁ ἄλιεὺς πλείστα περὶ τῆς φύσεως και τῶν ἠθῶν τῶν αἰθεροπλάστων αὐτῶν κατοίκων τῆς λίμνης, αἵτινες λούονται και χορεύουσι και ἔδουσι καθ' ὠρισμένας ὥρας. Τοσοῦτον δ' ἐπέδρασαν ἐπ' ἐμοῦ οἱ λόγοι τοῦ Ἡπειρώτου, ὥστε και ὅτε εἰσήγησε και διεπλέωμεν τὸ στενότερον μέρος τῆς αὐλακκῆς, τὸ σκιερώτερον και μᾶλλον μυστηριώδες, ἐν τῇ συνηχίσει, ἣν ἀπετέλουν αἱ κῶπαι, και οἱ τέττιγες, και τὰ πτηνὰ, και μεμακρυσμένη τις φλογερα ποιμένος, ἐμάντευον ὡσεὶ ὑπολαβάνον γλυκὺ και σαγηνευτικὸν τι ἄσμα, τοῦ ὁποῦ οἱ λόγοι κατεκλήθον τὴν ἀκοήν και τὴν καρδίαν και ὅτι τὸ ἄσμα αὐτὸ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ:

Τὸ τραγοῦδι τῆς Νεράϊδας.

Ζαρεῖρά εἶνε τὰ μάτια μου, βουμπινιά εἶνε τὰ χεῖλη
Και τὰ μαλλιά μου μάλαμα κι' ἀσῆμι τὸ κορμί μου.
Ρόδα και κρίν' ἀνοβολοῦν ἀπ' τὸ γλυκογέλο μου
Και γίνεται τὸ δάκρυ μου κλωνὶ μαργαριτάρι.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

Σ τῆς λίμνης τᾶπατα νερά παλάτι ἔχω χτισμένο
Κ' ἔχω κοπέλλια τοῦ γλανοῦς, τῆς νεροπίδας
[σκλάβαις
Κ' ὑψαίνω ὀλάσπρας φορεσῆς ἀπ' τὸν ἀπρὸ τῆς λίμνης
Και ξεπροβάλλω ὀλύγυμνη κι' ἀπροχυμένη λάμπω.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

Ἐν πᾶρ ὁ ἥλιος 'ς τὰ ψηλὰ και γείνη μεσημέρι
Βγαίνω ἀπ' τὰ βάθη τοῦ νεροῦ βασίλισσα 'ς τὰ κάλλη.
Ὁ ἥλιος ὅπου μὲ θεωρεῖ περίσσια χρυσοπέγγει
Κι' ὅποιος μὲ ἰδῇ λαβώνεται και χάνει τὸ μυαλό του.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

Μία 'ς τὴν ὀλόμαυρη νυχτιὰ τὴν ἀστροστολισμένη
Στῆνω χορὸ 'ς τῆς καλαμιάς κι' ἀρχίζω τὸ τραγοῦδι.
Κ' ὕστερα πέφτω 'ς τὰ νερά και λούζω τὸ κορμί μου,
Και πέφτουν τᾶστρα ἀπὸ ψηλὰ και μὲ γλυκοφιλοῦνε.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ, κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

Χαρὰ 'ς τὸ νερὸ τὸν ὁμορφο, τὸν ἀξιο τὸν λεβέντη,
Ὅπως εἶ μίνα μάγισσα και χίλια μάγια ξέρει.
Μάγια θὰ εἶξῃ 'ς τὸ νερὸ και θὰ νὰ μὲ μαγέψῃ
Και θὰ τὸν κἄνω βασιλιᾶ και θὰ τοῦ γείνω σκλάβο.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

Και πάλι ἄλλοι κι' ἄλλοίμονο 'ς τὸν ἀμοιρο λεβέντη,
Ὅπουνε τῆς ἀγάπης γυρᾶ, και τοῦ σεβᾶ κοπέλλι.
Θὰ τὸν 'ξεσῶρω 'ς τὰ νερά και θὰ τὸν ξεγελάσω
Και θὰ νὰ γείνη σκλάβος μου κ' ἐγὼ βασίλισσά του.

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὁμορφῆ Νεράϊδα!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Τὰ διάφορα εἶδη τῆς ροδῆς δὲν εἶνε σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα, τουτέστι δὲν δύναται νὰ ὁρισθῶσιν ἕκαστον διὰ σημαντικῶν χαρακτηρισμῶν, οὓς δὲν ἔχει ἕτερον, ἴσως δὲ αἰτία τούτου εἶνε τὸ σχετικῶς νεανικὸν τῆς ἡλικίας τοῦ γένους τῆς ροδῆς κατὰ τοὺς γεωλογικοὺς χρόνους, καθόσον ἕτερα φυτὰ, ζῶντα ἤδη πρὸ πολλῶν γεωλογικῶν αἰώνων, ἔχουσι τὰ γένη αὐτῶν καθαρῶς διακεκριμένα. Οἱ βοτανικοὶ τουλάχιστον εὐρίσκουσι μεγάλας δυσχερείας ζητοῦντες νὰ διακρίνωσι δι' ἀρμολίων και ἀναλλοιώτων χαρακτηρισμῶν και αὐτὰς τὰς ἐγγυρῶν ροδᾶς «κατ' ὄνομα και εἶδος» καθόσον ὑπάρχουσι μεταβατικαὶ μορφαὶ μεταξὺ ὄλων τῶν εἰδῶν αὐτῶν. Ἐκ τούτου προέρχεται και ἡ εὐχέρεια, μεθ' ἧς αἱ ροδαὶ διασταυροῦνται πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν γονιμοποίησιν. Τοιαῦται ροδαὶ μιγάδες, προσερχόμεναι ἐκ τῆς γονιμοποιητικῆς διασταυρώσεως δύο εἰδῶν, ὄχι μόνον ἐνοῦσιν ἐκπληκτικῶς τοὺς χαρακτηρισμῶν τῶν δύο ἀρχικῶν εἰδῶν, ἀφ' ὧν παρήχθησαν, ἀλλὰ και διακρίνονται διὰ τὸ δαψιλῆς τῆς βλαστῆσεως, διὰ τὸ μέγα και διπλοῦν τῶν ἀνθῶν, διὰ τὴν μακρὰν διάρκειαν τῆς ἀνθήσεως και διὰ ἄλλας νέας ὅπως αὐτῶν ιδιότητας. Αἱ ὠριότεραι δὲ κυρίως τῶν ροδῶν ἡμῶν εἶνε τοιαῦται μεσάζουσαι μορφαί, προκληθεῖσαι ὑπὸ τῶν εὐφυῶν ἀνθοκόμων διὰ τῆς σκοπίμου μίξεως δύο μορφῶν, ἃς οὗτοι ἀνεζήτησαν διὰ τῶν περιηγητῶν εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς γῆς και ἐθεράπευσαν καταλλήλως ἐν τοῖς ἀνθοκομίαις.

Ἡ πατρίς τῶν πλείστων ροδῶν, κυρίως δὲ τῶν ὠριωτέρων ἐξ αὐτῶν, εἶνε ἀγνωστος, ὅπως ἐπίσης ἀγνωεῖται και πότε ὁ ἀνθρωπος παρέλαθεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν του και ἀπὸ ποίου χρόνου ἤρξατο νὰ διαδίδῃ αὐτὴν διὰ καταβολῶν ἢ δι' ἐμβολισμοῦ ἀπὸ γένους εἰς γένος και ἀπὸ λαοῦ εἰς λαόν. Ὅπως δὲ τὰ πλείστα φυτὰ τοῦ πολιτισμοῦ τὰ καλλιεργούμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς, οἷον ὁ ἀραβόσιτος και ἡ ὄρυζα, ἡ κριθὴ και ὁ σῖτος, οὕτω και ἡ ροδὴ εἶνε ἄπατρις. Τοῦτο δὲ ἀρμόζεται κυρίως εἰς τὴν ἑκατοντάφυλλον ροδῆν, τὴν βρυώδη, τὴν ξανθὴν και ἄλλα διάφορα εἶδη.

Ἡ ροδὴ ἐπιδεικνύει τὸ κάλλος αὐτῆς κατὰ τὰς

ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, ὅταν περιβληθῇ τὸ πράσινον ἔνδυμα. Οἱ λεπτοφυεῖς ὑποπράσινοι ἢ ὑπερύθροι αὐτῆς κλώνες φέρουσι τῆδε κάκεισε γαμψὰς ὀφθαλμῶδες ἢ ἐρυθρὰς ἀκάνθας πιθανῶς πρὸς φύλαξιν τῆς ἀθωότητος. Αἱ ἀκανθαὶ αὐταί, αἱ ἰκανῶς ἰσχυραὶ ὅπως ἀποκρούουσι πᾶσαν ἐπίθεσιν, παρέχουσι εἰς τὴν ῥοδῆν νόσοντα θέληγητρα. Μεταξὺ τῶν ἀκανθῶν φύονται συνήθως μαλθακαὶ ἐρυθροκέφαλοι τρίχες, αἰτινες παρὰ τῆ βρυώδει ῥοδῆ διακλαδίζονται χαριέντως καὶ περιβάλλουσι θαυμασιῶς καὶ αὐτοὺς τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθῶν διὰ βοστρυχώδους πολυπλόκου γυῖος. Ἀπὸ τῶν κλάδων τῆς ῥοδῆς ἐκφύονται τὰ φύλλα τῆς κόμης, ἔχοντα ἀνοιχτὸν ἢ βαθύ πράσινον χρῶμα, ἐφ' οὗ ἀπλοῦται ἐνίοτε χαλκέρυθρον ἢ χαλυθόχρουν ἐξάνθισμα. Καὶ ὅτε μὲν τὰ χρώματα ταῦτα καὶ τὸ ἐξάνθισμα εἶνε λεπτότατα καὶ διαρκείας βραχείας, ὅπως εἰς τὰς ῥοδάς τῶν βορείων χωρῶν, ὅτε δὲ διηνεκῶς πράσινα καὶ στίλβοντα, ὅπως εἰς τὰ εἶδη τῶν νοτίων χωρῶν· χαρίεσσα ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν φύλλων. Ἐκατέρωθεν μίσχου μακροῦ ἀκανθοφόρου, ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ ὁποίου ἐκφύονται δύο τοξοειδῆ παράφυλλα, συναρτῶνται δύο μέχρι τριῶν ζευγῆ φύλλων, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄκρου ἐν καὶ μόνον. Ἡ περιφέρεια ἐκάστου τῶν φυλλαρίων τούτων εἶνε στρογγύλη ἢ ἔχει ὠραῖον ὠοειδὲς σχῆμα, τὰ δὲ χεῖλη αὐτῆς φέρουσι λεπτὸν προνοειδῆ χαραγμὸν. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου διελαύνεται ὑπὸ περοειδῶν διακεκλαδισμένων νεύρων, ἐν μὲν τῇ πρηνεὶ ἐπιφανείᾳ σχηματίζοντων βαθείας αὐλακκὰς ἐν δὲ τῇ ὑπτιᾷ ἐξεχούσας γραμμὰς ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ κύρια ταῦτα νεῦρα διακλαδίζονται διὰ μικροτέρων καὶ λεπτοτέρων κλωνίων, σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ φύλλου λεπτὸν φλεβικὸν πλέγμα. Ὅλος δὲ ὁ μίσχος μετὰ τῶν φυλλαρίων τούτων ἀποτελεῖ ἐν καὶ μόνον φύλλον, καλούμενον ὑπὸ τῶν βοτανικῶν σύνθετον ἢ περοσχιδῆς, τὸ εἶδος δὲ τοῦτο τῶν φύλλων ἐδώρησεν ἢ φύσις εἰς τὰ τελειότερα τῶν φυτῶν. Αἱ μιμῶζαι μόνον (εἶδη ἀκακιῶν) ὑπερέχουσι τῆς ῥοδῆς διὰ τὴν ἔτι πολυσυνθετώτερην κατασκευὴν τῶν φύλλων.

Ὅπως δὲ πᾶν μέγα ἐπὶ τῆς γῆς ὠριμάζει βραδέως, οὕτω καὶ οἱ κάλυκες τῆς ῥοδῆς ἀναπτύσσονται ἐν μακρῷ χρόνῳ.

Ὅταν ἅπαντα τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος ἀνήθωσι καὶ ἀπανθήσωσιν, ὅλοι οἱ ψάλται τοῦ δάσους παύσωσι τὰ γλυκεῖα αὐτῶν κελადήματα καὶ αὐτὴ ἡ λίγεια ἀηδῶν σπανιότερον ἀμινύρεται χλοεραῖς ὑπὸ βάσσαις» τονίζουσα διὰ μελαγχολικῶν ἄσμάτων τοὺς πόθους αὐτῆς πρὸς τὸ ῥόδον, ἄρχεται τοῦτο ἀνανήφον ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ κάλυκι ὕπνου καὶ ἀνοίγει τοὺς ἀνθίνους αὐτοῦ ὀφθαλμούς. Ὁ χρόνος τῆς ἀνήθησεως αὐτοῦ χαρακτηρίζει τὴν ὠραιότεραν ὥραν τοῦ ἔτους, καθ' ἣν αἱ προὔτεροι αὔραι καὶ αἱ μεθυστικώτεροι ὄσμαι συμπίπτουσι μετὰ

τῶν ποικιλωτέρων χρωμάτων καὶ τῶν ὠραιότερων μορφῶν. Ὁ ἀρχαῖος ποιητὴς Μελέαγρος ἑμιλῶν περὶ τῆς ὥρας ταύτης τοῦ ἔτους φαντάζεται τοὺς λειμῶνας γελῶντας ὅταν ἀνοίγη ὁ κάλυξ τοῦ ῥόδου.

Χείματος ἠνεμόεντος ἀπ' αἰθέρος οἰχομένοιο πορφυρῆ μείδῃσε φερανθῆος εἶαρος ὠρῆ· γαῖα δὲ κυανὴ χλοερῆν ἐσοέφατο ποίην καὶ φυτὰ θηλήσαντα νέεις ἐκόμησε πετάλοις· οἱ δ' ἀπαλὴν πίνοντες ἀεζιρώτου δρότον ἡοῦς λειμῶνες γελῶσιν ἀνοίγομένου ῥόδοιο.

Ἡ περίοδος, καθ' ἣν τὸ ῥόδον διατελεῖ ἐπὶ ἐντὸς τοῦ κάλυκος ἐγκλεισμένον, εἶνε ἡ ὠραιότερα καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Ἐνεκα τούτου δὲ καὶ ὁ ἡμίλειστος κάλυξ τῶν ῥόδων θεωρεῖται ὡς σύμβολον παντός ἐρατεινοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς ἀθωότητος, τῆς νεότητος, τῆς ἐλπίδος, τοῦ ἀναπτυσσομένου ἔρωτος, τῆς παρθενίας τῆς ἀγνωσύσης τὴν ὠραιότητα αὐτῆς. Μικρὸν ὅμως κατὰ μικρὸν ὁ κάλυξ, πληροῦται, ὁ κόλπος αὐτοῦ διογκοῦται καὶ ἀπειλεῖ διάβρηξιν τοῦ στενοῦ περιστηθίου. Ἐλαφρὸν ἐρύθημα ὑποφώσκει διὰ τῶν ἐγκλειστων φύλλων. Πρωτὰν τινὰ τέλος δροσώδη τοῦ Ἀπριλίου ἢ τοῦ Μαΐου τὸ ῥόδον εὐρίσκεται ἀνεφωγμένον, συνεσταλμένον δὲ βίπτει τὰ βλέμματα περὶ τὸν περὶ αὐτὸ κόσμον.

Ἡ βασιλις τῶν ἀνθῶν λιχνίζομένη ἐπὶ τοῦ ταλαντευομένου ἀκανθοφόρου μίσχου κύπτει αἰσχυντηλῆ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς πρὸς τὴν γῆν. Ἐξῶθεν περιβάλλει αὐτὴν ὁ κάλυξ ὁμοῖος πρὸς καλλιμόρφον κύπελλον, κωδωνοειδῶς ἀποκρυπτόμενος, στενὸς κατὰ τὸν ἀνύχνα ὡς ἀγγεῖον ῥωμαϊκὸν ἢ καὶ κωνοειδῆς ὡς ποτήριον καμπανίτου. Ἐξῶθεν εἶνε πράσινος ἢ φέρει ἐξάνθησιν ἐρυθρίζουσαν, λείος ἢ ἄδρος ἐκ τῶν πορφυρῶν σμηρίγγων. Ἐσωθεν ἐπενδύεται ὑπὸ ἀργυροφαοῦς κωδίου. Τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ κάλυκος περιβάλλει παχύς ἢ χρυσόξανθος δακτύλιος, ὅστις προβάλλων ὀγκωδῶς πρὸς τὰ ἔνδον στενοὶ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτόν. Μικρὸν τι κάτωθεν τοῦ δακτυλίου τούτου τὸ χεῖλος μεταβλίνει εἰς πέντε μακροὺς πρασίνοους φυλλοειδεῖς ὀδόντας, οἵτινες, ἀπλοῖ ἢ ἐσχισμένοι κατὰ τὰ χεῖλη αὐτοῦ ἀναπτύσσονται ἐν σχήματι κώδωνος καὶ ἀναστρέφονται πρὸς τὰ κάτω. Οἱ ὀδόντες οὗτοι, ὅταν τὸ ῥόδον διατελῇ ἐν τῷ κάλυκι, περικρύπτουσι αὐτὸ ὡς ἡδὺ τι ἀπόκρυφον.

Μετὰ τὸν κάλυκα ἔπεται τὸ πλῆθος τῶν μεγάλων στρογγύλων ἢ καρδιοσχήμων ἐγγύρων φύλλων τοῦ ἄνθους ἢ τοῦ τῶν πετάλων τῆς στεφάνης, ἅτινα διὰ βραχείων ὀνύχων εἶνε διατεταγμένα κύκλῳ τοῦ ἐξω μέρους τοῦ ἐσωτερικοῦ δακτυλίου, οὐχὶ σχολαστικῶς καὶ ἀκόμψως τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅπως εἰς τὴν γεωργίναν ἢ τὴν καμέλιαν, οὔτε ἀτάκτως καὶ ἐν ἀκοσμίᾳ, ὅπως εἰς τὴν παιονίαν ἢ τὴν διπλὴν μήκωνα, ἀλλὰ πλησίον ἀλλήλων ἐν χάριτι καὶ ἐλευθερίᾳ κοσμίᾳ, ἀπο-

τελοῦντα ἐν ὄλῳ τελείαν σφαιροειδῆ μορφήν, ὡς ἂν νὰ ἔταξεν αὐτὰ ἡ χεὶρ μιᾶς τῶν Χαρίτων.

Τὰ πέταλα ταῦτα τῆς στεφάνης σχηματίζουσι τὸ λαμπρότερον μέρος τοῦ ῥόδου. Μόνον ταῦτα ἀποπνέουσι τὸ εὐάρεστον ἄρωμα· αὐτὰ καὶ μόνον φέρουσι τὸ λεπτοφυέστατον πλέγμα τῶν νεύρων καὶ τὸ τρυφερὸν δέρμα ὅπερ ἀρχαιοθεν οἱ ποιηταὶ συνέκρινον πρὸς τὰς παρειὰς ὠραίας παρθένου, αὐτὰ δὲ τέλος εἶνε τὰ χρωανόμενα δι' ὅλης τῆς κλίμακος τῶν χρωμάτων, ἅτινα τὰ εὐμετάβλητα αἰσθήματα ἀναβιβάζουσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Ἐκεῖνο τὸ ῥόδον π. χ. φέρει τὸ ὠχρὸν χρῶμα τοῦ πόθου καὶ τῆς μελαγχολίας, τούτο πάσχει ἐκ τῆς γλωφώσεως τῆς διανοίας, τρίτον τι διαλάμπει ἐκ τοῦ τρυφεροῦ ἐρυθροῦ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἔρωτος, ἕτερόν τι ἐκπυροῦται διὰ τοῦ καίοντος ἐρυθροῦ τοῦ πάθους. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ κίτρινον χρῶμα τοῦ φθόου ἀντιπροσωπεύεται διὰ τῆς κίτρινης ῥοδῆς, τῆς καλουμένης ἐγλαντερίας. Τούναντίον δὲ τὸ κυανοῦν καὶ μέλαν ῥόδον διατελοῦσι μέχρι σήμερον ὁ πόθος καὶ εὐχὴ μόνον τῶν ἐμμανῶν κηπουρῶν· καὶ τὸ πράσινον δὲ ῥόδον εἶνε χρῶμα νοσηρὸν καὶ μὴ φυσικόν.

Ἐνδοθεν τῆς στεφάνης τῶν ῥόδων εὐρίσκομεν στέφανον ἀπέριων σπημόνων, ἢ τοῦ ἀργυρολεῦκων νημάτων, κατὰ τὸ ἄκρον αὐτῶν φερόντων χρυσοκίτρινους θυλάκους διχαζομένους κατὰ μήκος καὶ δύο χώρους. Οἱ στήμονες οὗτοι εἶνε προσηρμοσμένοι ἄνω τῶν πετάλων ἐφ' ὅλης τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ δακτυλίου τοῦ περιβάλλοντος τὸ στόμιον τοῦ κάλυκος. Ἡ ἔσω δὲ ἐπιφάνεια τοῦ κάλυκος φέρει τριάκοντα μέχρι ἐκατὸν κορνοειδῆ ὄργανα, τοὺς ὑπέρους, ὧν τὰ ἐπιμήκη φοειδῆ κάτῳ ἄκρα, αἱ φωθῆκαι, κείνται βεβυθισμένα ἐντὸς τοῦ τριχώδους ἐπενδύματος. Τὸ τριχώδες δὲ τοῦτο ἐπένδυμα μετὰ τῶν ὠθηκῶν εἶνε τὸ προκαλοῦν τὸν δυσάρεστον γαργαλισμὸν ἐκ τῆς βίχως κατὰ τὸ γνωστὸν παίγιον τῶν παιδῶν. Αἱ φωθῆκαι ἐπιμηκνόμεναι πρὸς τὰ ἄνω σχηματίζουσι τοὺς νηματοειδεῖς στύλους, οἵτινες ἐνομμενοὶ εἰς δέσμην διογκοῦνται κορνοειδεῖς, σχηματίζοντες τὰ ξανθόχροα στίγματα.

Οὕτω τὸ ἐν ἐξάνθησει ῥόδον εἶνε ὡς νύμφη κεκοσμημένη. Τὰ πέταλα τῆς στεφάνης ἀποτελοῦσι τὸ νυμφικὸν αὐτῆς ἔνδυμα, ὁ δὲ στέφανος τῶν σπημόνων τὸ χρυσοῦν αὐτῆς διάδημα. Δὲν ἐγγίζομεν δὲ ποσῶς τὸ ζήτημα ἂν ἡ ὀσμὴ εἶνε ἢ γαμήλιος γλώσσα τοῦ ῥόδου, δι' ἣς ἀνοίγεται ἐξοδος εἰς τὰ ἐνδόμενα αὐτοῦ αἰσθήματα, ὅπως π. χ. θεωρεῖται τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνας, καίτοι δυσχαρίστησαν τοῦτο ὅχι μόνον οἱ ποιηταὶ ἀλλὰ καὶ τινες λίαν εὐαίσθητοι φυσιοδίφαι.

Τοῦ ῥόδου ἀνθούτος ἀναφαίνεται νέα ζωὴ ἐν αὐτῷ. Καίτοι δὲ τὰ πλεῖστα φυτὰ φαίνονται ἡμῖν διάγοντα τὸν βίον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ νάρκῃ, ἐν

τοῖς ἀνθῶσι ὅμως αὐτῶν ἀκμάζει ζωηρὰ ἐγρηγορία. Τὸ ἄνθος φαίνεται εὐαίσθητον πρὸς ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμοὺς, ἀντιδρᾷ δὲ κατ' αὐτῶν διὰ ζωσῶν κινήσεων. Καὶ τὸ ῥόδον δὲ ἡμῶν ἐκπτύσσει τὰ πέταλά του μόνον ἐν καιρῷ ἡμέρας· πρὸς τὸ ἐσπέρας παραδίδονται ταῦτα πρὸς ὕπνον, κρυπτόμενα ὑπὸ τὸ προφυλακτικὸν περικάλυμμα τοῦ κάλυκος, τὴν δ' ἐπομένην πρωΐαν ἀνανήφουσι πάλιν. Ὅλη ἡ πρὸ τῆς μεσημβρίας σχεδὸν πρωΐα παρέρχεται πρὶν ἢ ἐκπτύχῃ ἐντελῶς ἢ μεγαλοπρεπῆς τοῦ ῥόδου ἀναβολῇ, περὶ δὲ τὴν ὅραν μετὰ μεσημβρίαν παρασκευάζονται πάλιν τὰ πάντα πρὸς ὕπνον.

Τὸ χαρίεν ὅμως τοῦτο παίγιον τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἐγρηγορήσεως διαρκεῖ ἐπὶ τινὰς μόνον ἡμέρας, διότι ὅσα τὰ πέταλα τῆς στεφάνης ἐκπτύσσονται καὶ ἀπλοῦνται ἀναπαυτικώτερον, τόσῳ δυσχερέστερον καθίσταται αὐτοῖς ν' ἀποσυρθῶσιν ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ καλυκίνου περιβλήματος. Τὰ ἔχνη τῆς παρακμῆς ἀρχονται ἀναφανόμενα, τὸ τρυφερὸν ἐρυθρὸν ἀποχρῶννεται, ἡ χαρίεσσα τάξις συγγέεται, αἶφνης δ' ἰσχυρὰ τις αὔρα ἀποφυλλίζει καὶ ἀπογυμνοῖ ἐντελῶς τὸ ἀπανθήσαν ῥόδον. «Ῥόδον παρελθόν» λέγει ὁ ποιητὴς «μηκέτι ζῆται πάλιν». Ἡ βραχεία δὲ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ῥόδου ἴσως εἶνε ἡ παρέχουσα αὐτῷ τὰ ὕψιστα θέληγητρα καὶ καθιστώσα τὸ ἄνθος τοῦτο σύμβολον τῆς παροδικότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ὅταν τὰ πέταλα τῆς στεφάνης τῶν ἀγρίων ἀπλῶν ῥόδων καὶ πολλῶν διπλῶν μαρνανθῶσι καὶ καταπέσωσιν, οἱ δὲ ἀνθήρες τῶν σπημόνων κενώσωσι τὸν κοινορτὸν αὐτῶν ἢ τὴν γύριν ἐπὶ τῶν ὑπέρων, μαρνανθῶσι δὲ καὶ ξηρανθῶσι καὶ ἐκ τούτων ὁ στύλος καὶ τὸ στίγμα, ὁ κάλυξ διογκοῦται ἰσχυρῶς, ἀπὸ πρασίνου μεταβάλλεται εἰς ἐρυθρὸν, γίνεται χυμώδης καὶ γλυκίς, οὕτω δὲ ἔχομεν τὸ εἶδος τοῦ καρποῦ, τὸ ὀνομαζόμενον βοτανικῶς στεγοκάρπιον, ὅπερ συνίσταται ἐκ τοῦ κάλυκος ἐστεμμένου διὰ τῶν ἐρρικνωμένων αὐτοῦ ὀδόντων φέροντος δὲ εἰς τὰ ἔνδον πολυάριθμα σπέρματα. Τὰ σπέρματα ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν ὠθηκῶν καὶ ἐγκλείουσι πυρῆνα ζώσιμον περιβαλλόμενον ὑπὸ σκληροτάτης θήκης.

Τὰ ὠραιότερα ὅμως τῶν ῥόδων φθάνουσι τὸ τέρμα τοῦ βίου ἅμα γυμνωθέντα καὶ ψιλωθέντα τῶν πετάλων αὐτῶν. Ἐνῶ δὲ τὸν βραχὺν χρόνον τῆς ἀνήθησεως τῶν λοιπῶν ἀνθῶν ἐπακολουθεῖ δευτέρα περίοδος ὠριμωτέρα, ἀφιερωμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μητρικὴν φροντίδα περὶ τῶν σπερμάτων, ἡ βασιλίσα τῶν ἀνθῶν θνήσκει ὡς νύμφη ἄγονος.

(Ἔπεται συνέχεια).

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Ο ΖΥΘΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

Ἐδιδάσκετο πρό τινος χρόνου ἐν τινι τῶν εὐρωπαϊκῶν θεάτρων τραγωδία ὑπόθεσιν ἔχουσα ἀναφερομένην εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δράματος ἦτο σκηνὴ συμποσίου, εἰς ἧν εἶχε λησμονήσει ὁ πρὸς τοῦτο τεταγμένος ὑπὲρ τῆς τοῦ θεάτρου νὰ παραθέσῃ οἶνον, καὶ ὁ διευθυντὴς ἐν ἀπορίᾳ αἰφνης εὐρέθη πῶς νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα. Κατὰ τύχην εἶδεν εἰσφερόμενα εἰς τὴν σκηνὴν ποτήρια ζύθου. Ταῦτα λαβὼν παρέθετο πρὸ τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος καὶ τῶν συμποσίων αὐτοῦ πρὸς μεγάλην τῶν θεατῶν κατάπληξιν, οἵτινες ἕως τότε ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἀφρόεν τοῦτο ποτὸν οὐδέποτε ἔβραζε τὰ χεῖλη τινὸς τῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἀνθρώπων.

Οἱ θεώμενοι τὸ δρᾶμα καὶ πάντες οἱ ἀναγνόντες ἐν ταῖς ἡμερίαις τὸ γενόμενον πόσον ὀλίγον θὰ ἐξεπλήσσοντο, ἂν ἐγίνωσκον, ὅτι ὁ ζύθος, ὁ ἀφροστεφὴς υἱὸς τοῦ Καμβρίνου, ὡς συνήθως νομίζεται, ὁ κατορθῶν νὰ ἐμβάλλῃ εἰς εὐθυμίαν τοὺς σοβαροὺς Τεύτονας καὶ τοὺς ζωηροὺς Ἑλληνας εἰς ἀλγηδόνας τοῦ στομάχου καὶ δυσθυμίαν, ἔχει παλαιότητα καταγωγὴν καὶ δὲν ἦτο παντάπασιν ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς καὶ δὴ καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους προγόνους!

Πόσον ἦτο γνωστὸς μαρτυροῦσι τὰ ἄφθονα ὀνόματα, δι' ὧν ἐκάλουν αὐτόν. Καὶ συνήθως μὲν ἐκαλεῖτο ὁ ζύθος καὶ τὸ ζύθος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βρύτος, βρύτον, βρύττιον, βύνη, βυνεύς, πίνος, πίνον, οἶνος κριθίνος καὶ πύρινος καὶ παρὰ τοῖς Κελτοῖς κόρμα καὶ κούρμι. Ἐσκευάζετο δὲ συνήθως μὲν ἐκ κριθῶν, σπανιότερον δὲ ἐκ σιτου (πυρῶν) καὶ δὲν ὑπελείπετο πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ἀλλ' ἢ κατασκευὴ αὐτοῦ δὲν ὠμοιάζε παρὰ πολὺ πρὸς τὴν νῦν γιγνομένην (1) καὶ ἀπὸ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ ἔλειπεν οὐ μόνον ὁ λυκίσκος ἀλλὰ καὶ τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸ ὄπιον καὶ ἡ γλυκερίνη καὶ αὐτὴ ἡ ψαρόκαλλα, τῶσαν ἀφειδῶς προσφερόμενα εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ζυθοπότας.

Τὸν κριθίνον τοῦτον ἢ πύρινον (σίτινον) οἶνον ἔπινον πολλοὶ τῶν πάλαι βαρβάρων, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Λυσιτανοὶ, οἱ Κελτοί. (2) Οἱ δὲ Ἕλληνες οὐ μόνον δὲν ἠρέσκοντο εἰς τὸν τοιοῦτον οἶνον, ἀλλὰ καὶ κατεφρόνουσαν αὐτοῦ ὡς ἀγεννοῦς πόματος, ὅπερ οἱ βάρβαροι ἔπινον σπανίζοντες οἶνον· διότι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις τῶν Κελτῶν τὸ πινόμενον ἦτο οἶνος, παρὰ τοῖς ὑποδεεστέροις δὲ ἦτο ἐν χρήσει ζύθος ἐσκευασ-

(1) Fabricius Bibliotheca Graeca XII, 746.

(2) Αἰσχύλου Ἰκέτ. 952. — Ἡρόδοτος 2, 77. — Διοσκουρίδης 2, 109. — Ἐνοπόριος Ἀνάβασις IV, 5, 26. — Στράβων. — Ἀθήναιος.

σμένον μετὰ μέλιτος, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς ζύθος αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ μέλιτος (3).

Ὅποσον εὐτελὲς ποτὸν ἐνόμιζον τὸν ζύθον οἱ Ἕλληνες ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐξῆς: ὁ Αἰσχύλος εἰς τὰς Ἰκέτιδας αὐτοῦ φέρει τὸν Βασιλέα τῶν Ἀργείων ἀπειλοῦντα τὸν ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων κήρυκα παράδοξον ἀπειλήν, ὅτι δὲν θὰ εὐρώσιν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς ἀνδρας τοῦ Ἄργου πίνοντας κριθίνον οἶνον (4). χαίνους δὴλα δὴ ἐκ τούτου, ἀλλ' ἀκμαίους ὡς πίνοντας γενναῖον οἶνον· πλὴν δὲ τούτου γνωρίζομεν, ὅτι τὸν ῥήτορα Δειναρχον, διὰ τὸ τραχὺ καὶ γοργόν καὶ σφοδρὸν, φαινόμενον ὅτι ὁμοιάζει τῷ Δημοσθένει, οὐκ ἀχαρίτως προσπαζόντες τινες ἐκάλουν κριθίνον Δημοσθένην (5). Τέλος δ' ἐκ τοῦ χαρίεντος ἐπιγράμματος τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου πρὸς τὸν ζύθον:

Τίς πόθεν εἶς, Διόνυσε; μὰ γὰρ τὸν ἀληθέα Βάκχον οὐ σ' ἐπιγινώσκω; τὸν Διὸς οἶδα μόνον. κείνος νέκταρ ὄρωσε, σὺ δὲ τράγον. Ἦρά σε Κελτοὶ τῇ πενή βοτρῶν τεύξαν ἀπ' ἀσταχῶν; τῷ σε χρὴ καλεῖν ἀμητέρων, οὐ Διόνυσον, πυρογενὴ μᾶλλον, καὶ βρόμιον, οὐ βρόμιον. (6)

Κ. ΖΗΝΙΟΥ.

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΛΛΟΝΑΙ

Ὅσοι ἐρασμῖα καὶ ἀγαπητὰ καὶ ἂν εἴναι ἢ νεανικὴ δροσερότης ὠραίας νεανίδος, λέγει Γερμανὸς τις, δὲν ἐξαρτᾶται ὅμως ἀπ' αὐτῆς καὶ μόνης ἢ γυναικεῖα δύναμις τοῦ συναρπάζειν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. Τούναντίον μάλιστα ἐκείναι αἱ γυναικεῖαι ἐξεγείρουσι τὰ μεγαλειότερα πάθη καὶ ἐκλαμβάνονται ὡς ἔκτακτοι καλλοναὶ ὅσαι ὑπερέβησαν τὴν ἀκμὴν τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ ἐγένοντο ὠρῖμοι ὠραϊότητες. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία τούλαχιστον ὑποστηρίζει διὰ πολυαριθμῶν παραδειγμάτων τὴν γνώμην ταύτην. Ἡ ὠραία Ἑλένη π. χ. ἦτο πλέον τῶν 40 ἐτῶν ὅταν ἐκλάπη ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἡ Ἀσπασία ἦτο ἤδη 36 ἐτῶν ὅτε συνῆψε σχέσεις μετὰ τοῦ Περικλέους· καὶ ὅμως ἐπὶ 40 ἔτη ἀκόμη ἀπήλαυεν ἀμειώτου φήμης ἐπὶ καλλονῇ καὶ ἐρασμιοτήτι. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο πλέον ἢ τριακοντούτης ὅτε ἐτρέλλαγε τὸν Ἀντώνιον, ὅστις τῇ ἔμεινε πι-

(1) Ἀθήναιος IV, 152 c. — Ἦτο δὲ κεραικὸν τὸ ζύθος καὶ τοὺς μεθυσομένους ἐξ αὐτοῦ ἐξυπνίζον εἰς τὰ νῦτα.

(2) Ἄλλ' ἔρασνάς τοι τῆς δε γῆς οἰκίητορας εὐρήσεται οὐ πίνοντας ἐκ κριθῶν μέθυ.

(3) Ἐρμογένης καὶ Λογγίνος. — Ὁ Ἡλιανούδης ἐννοεῖ τὸ κριθίνον οὐχὶ ἐπὶ οἴνου ἀλλ' ἐπὶ ἄρτου.

(4) Εἰς τοὺς δύο τελευταίους στίχους ὁ ποιητὴς προσπαζέει διὰ παρανομασιῶν καὶ ἄλλων παιγνίων οὕτω διὰ τοῦ «Δημητέριον ὑπονοεῖ τὸν ἐκ τῆς Δημητροῦ τὸν πρὸς τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς συγγενῆ» τὸ πρῶτον δὲ συνθετικὸν τῆς λέξεως πυρογενῆς δὲν εἶναι τὸ πῦρ ἀλλὰ τὸ πυρὸς (= οἶτος) πυρογενῆς δὲ (ἐκ τῆς λέξεως πῦρ) ὀνομάζετο ὁ Διόνυσος, ὅπως ὀνομάζετο καὶ βρόμιος, ἀλλὰ τὸν ζύθον ὁ Ἰουλιανὸς φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ καλῶμεν βρόμιον, ὅπερ ταῦτ' ἐπὶ βρόμην.

στὸς μέχρι τοῦ μετὰ δέκα ἔτη συμβάντος θανάτου τῆς. Ἡ Λιβία κατέκτησε τὴν καρδίαν τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου 33 ἐτῶν. Καὶ ἐκ τῆς νέας δὲ ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι ἡ ὠραία Ἀρτεμις τοῦ Ποατιῆ ἦτο 48 ἐτῶν ὅτε ἐνέπνευσε δεινὸν ἔρωτα εἰς τὸν 29 ἐτῶν τότε ὄντα βασιλέα Ἐρρίκον τὸν Β' τῆς Γαλλίας, ὅστις τὴν ἠγάπα μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἡ βασίλισσα Ἄννα, σύζυγος Λουδοβίκου τοῦ II', ὀκτὼ καὶ τριακονταετῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ὠραιότερα ἡγεμονίς τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ θαυμαστοὶ αὐτῆς Richelieu καὶ Buckingham ἐζηλοτύπου δεινότητά ἀλλήλους. Ἡ αἰθιμία Ninon de Lenclos λέγεται ὅτι καὶ ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν ἦτο τὸσαυ γόησσα καὶ ἐρασμῖα, ὥστε πολλοὶ νέοι ἠτυχόντησαν ἐξ ἀτυχῶς πρὸς αὐτὴν ἔρωτος. Ἡ Bianca Capello ἦτο πλέον τῶν 38 ἐτῶν, ὅτε ὁ πολὺ νεώτερος ἡγεμὸν Φραγκίσκος Μένδικος ἐνυμφεῦθη αὐτῇ ἐν ἔτει 1579 καὶ ἔφερον αὐτὴν μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τὴν Φλωρεντίαν. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' ἐνυμφεῦθη τὴν Κυρίαν Maintenon 43 ἐτῶν οὔσαν, ἡ δὲ δεσποινὶς Μάρς καὶ ἡ διάσημος Κυρία Ρεκαμιέ ἔφθασαν εἰς τὴν ἰδίως ἀκμὴν τῆς καλλονῆς αὐτῶν « ὅταν ἔγειναν σαραντάρες ».

Εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν εἶνε πρὸ πολλοῦ γνωστὸς ὁ κ. Γουσταῦος Λαφφὸν, ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει πρόεδρος τῆς Γαλλίας, διὰ πολλῶν αὐτοῦ ποιητικῶν δημοσιευμάτων, ἅτινα ἀποπνεύουσι θερμὸν καὶ ἀκρατὴν φιλελληνισμόν, μαρτυροῦσι δὲ γνησίαν ποιητικὴν ἔμπνευσιν καὶ μεγάλην τοῦ συγγραφέως δεξιότητα περὶ τὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν ὡς μητρικὴν γράφει ὁ κ. Λαφφὸν. Τῆς ἀξίας αὐτοῦ ταύτης κάλλιστον δείγμα, ἀποσταλὲν ἡμῖν, δημοσιεύομεν τὰ κατωτέρω ποίημα, μεταφρασθὲν ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ Γάλλου ποιητοῦ Ratisbonne, ἐν ᾧ ἀπεικονίζεται ὁ ἔθνικος τῶν Γάλλων πόνος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς Ἀλσατίας καὶ ὁ πόθος τῆς ἀνακτήσεως αὐτῆς, ὃν ὁ μεταφραστὴς κατορθῶσε ν' ἀποτυπώσῃ μετὰ τέχνης καὶ δυνάμειος, κατ' οὐδὲν ὑπολείπομένης τῆς τοῦ πρωτοτύπου.

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΛΣΑΤΙΑΝΗΣ

(ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ)

Ἐμεῖς γιὰ σένα νοιώθουμε ἀγάπη καὶ λαχτάρια, Σὺ ὅμως εἶσαι δύστροπη, σκληρὰ καὶ πεισματάρια. Ὅλο θαρρεῖς πῶς εἰμεθα ἔχθροὶ καὶ τύραννοί σου, Κι' εἶνε βαρεῖά τὸ μίσός σου κ' ἡ περιφρόνησίς σου, Τὰ περασμένα δὲ ἔχνηξας, εἶσαι θυμὸ γεμάτη.

— Ἰσως ἐσχάσω μὴ φορά σὺν θάσαστε φευγάτοι.

Γιὰ διέξ, ἐξανaktίσαμε τὰ φοβερά σου κάστρα, Καὶ τὴ λαμπρὰ σου ἐκκλησίαν ποῦ φθάνει ὡς τὰ ἀστρά. Ταῖς τρύπαις ἐστουπώσαμε ποῦ κάμανε τὰ βόλγα. Ἀνθίζουσι πάλι καὶ μωσχιαῖς χύνουσι τὰ περιδόλια, Καὶ ἡ αὐγὴ 'στὸν οὐρανὸ χαμογελεῖ δροσάτη.

— Θὰ βρῶ κ' ἐγὼ χαμόγελο σὺν θάσαστε πᾶ φευγάτοι.

Στὴ γῆ σου τόσο ἐλαφρὰ πατοῦμε τὸ ποδᾶρι, Ποῦ γελαστό καὶ φουντωτὸ φυτρώνει τὸ χορτάρι. Τὰ χελιδόνια ἤλθανε 'ς τὴν πρωτὴν φωλιὰ τους, Χαρούμενα ἀπλώνουσι 'στὸν ἥλιο τὰ φτερά τους. Καὶ τὰ λελέκια σεργιανοῦν 'ς τῆς χώρας τὸ παλάτι.

— Ἀχ! τὰ καυμένα ἠλιζαν πῶς θάσαστε φευγάτοι.

Δυὸ ἀδελφάδες εἰσθε σεις κ' ἡ δυὸ χαριτωμένας, Μὰ ἡ καρδιά σας μένουσι πάντα γιὰ μᾶς κλεισμένας. Ἐλάτε ν' ἀνταλλάξωμε ἕνα γλυκὸ φιλάκι, Τοῦ Γερμανοῦ τὸ φίλημα δὲν εἶνε δὲ φαρμάκι, Μῆτε 'ς τὰ στήθη του βλαστάν' ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη.

— Πῶς ν' ἀγαπήσῃ μὴ καρδιά σὺν εἶν' ἄλλου φευγάτη;

Ὅταν φυσᾷ τὴν χαραυγὴ ἀέρι μυρωδάτο, Ὅλοχαρὰ τὴν κεφαλὴ τὰ ἀνθη κλίνουσι κάτω. Καὶ τὰ φιλιὰ του δέχονται μὲ διψασμένα φύλλα. Εἰς ἄλλους σεις προσφέρετε τὰ δροσερά σας μῆλα, Ἄλλοι μυρίζουσι τ' ἀνθη σας, μένουσι γιὰ μᾶς οἱ βράτοι.

— Ὡς τώρα λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ἦστε πιά φευγάτοι.

Ὁ Ἄλοατία ἀπιστή, ἔχεις κακὸ κεφάλι. Τὸ μίσός σου σὲ ἐδάψε καὶ θὰ σὲ βλάψῃ πάλι. Γιὰ συλλογίσου μὴ στιγμή τί μαῦρες ὠραὶ εἶδες! Γιὰτὶ λοιπὸν νὰ τρέφουσι μὲ ψεύτικες ἐλπίδες; Τώρα σὲ σφίγγω, σὲ κρατῶ, κόρη ἐξανθὴ κι' ἀφράτη.

— Μοῦ σφίγγεις μόνο τὸ κορμί· εἶν' ἡ ψυχὴ φευγάτη.

Ἐν Ἀδριανουπόλει.

GUSTAVE LAFFON

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τινὰ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἐταιρίας τῶν μηχανικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, δύο ἐξ αὐτῶν, οἱ κκ. Smith καὶ Dorsey παρέσχον διαφερούσας πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπογείου θερμοκρασίας. Εἰς τὰ ἐν Καλλιφορνίᾳ μεταλλεῖα τοῦ New Amalden παρατήρησαν παράδοξα φαινόμενα ἐν πλήρει ἀντιθέσει πρὸς τὰ συνήθη ἀποτελέσματα. Ἐν αὐτοῖς εἰς βάθος 180 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας ἡ θερμοκρασία εἶνε λίαν ὑψωμένη, καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ μέγιστον βάθος τῶν μεταλλείων, 450 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἡ θερμοκρασία εἶνε λίαν ἀνεκτὴ. Ἐτερά τινὰ μεταλλεῖα ἐσημείωσαν ὡς ἐξαιρετικῶς θερμὰ, ἐν γένει δὲ συνεπέραναι ἐκ συγκριτικῶν παρατηρήσεων, ὅτι ἡ γεωλογικὴ σύστασις τοῦ ἐδάφους ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἐντάσεως τῶν ὑπογείων θερμοκρασιῶν. Τὰ ψυχρότερα τῶν μεταλλείων εἶνε τὰ ἐσκαμμένα εἰς τιτανώδεις ἔδαφος, τὰ θερμότερα δὲ φαίνονται ἀνήκοντα εἰς γαιανθορακοῦχον γῆν.

Ἐκπληξὴν προξενεῖ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καθηγητοῦ Huxley ἐπὶ τῆς ιδιότητος τῶν χρωμάτων, ἧτις ἐφαρμοζομένη ἐν ταῖς κατ' ἡμέραν χρείαις προώρσται ἵσως νὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην ἐμπορικὴν, καλλιτεχνικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐν ταῦτῳ μεταβολὴν. Ὁ καθηγητὴς

Haxley διαίρει τὰ χρώματα εἰς δύο κατηγορίας εἰς μεγάλα χρώματα καὶ μικρὰ χρώματα. Π. γ. τὸ λευκὸν εἶνε ἡ μέγιστη πασῶν τῶν ἀποχρώσεων. Τὰ ἐπὶ μέλανος διὰ λευκῶν χαρακτηρίων τετυπωμένα προγράμματα διακρίνονται πολὺ μακρότερον ἢ τὰ ἐπὶ λευκοῦ διὰ μελανῶν σημείων. Γυνὴ λευκὴ ἐνδεδυμένη φαίνεται ὑψηλότερα καὶ μᾶλλον ὀγκώδης παρ' ὅσον θὰ ἦτο ἂν ἔφερε κυανὰ ἐνδύματα, καὶ ἀκίνητὴ ὑψημένη κατ' ὄγκον ἢ ἂν ἐφόρει μαύρα. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου αἱ ράπτριαι ἀπεφάνησαν ὅτι μέλαινα ἐσθῆς φαίνεται ἑλαττωσικὰ τὸ ἀνάστημα. Ὁ Haxley ἀρηγεῖται τὰ περιέργα πειράματα, εἰς ἃ ὑπέβαλε γυναῖκα τινά, ἐνδύσας αὐτὴν διὰ λευκῶν, καὶ εἶτα διὰ μαύρου φορέματος· ἡ κυρία, λευχεύμων, ἐξύγχιζε 4 λίτρας περισσότερο ἢ ὅτε ἐφόρει τὰ μαύρα. Μετὰ τὸ λευκὸν, τὸ κίτρινον πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ μᾶλλον εὐρύτερον τῶν χρωμάτων. Ἀμαξοδρομικὴ τις Ἐταιρεία ἐν Νέξ' Ὑόρκη φαίνεται γινώσκουσα ἀπὸ πολλοῦ τὸ μυστήριον τοῦτο, διότι πάντα τὰ ὄχημα αὐτῆς εἶνε κίτρινοχρόα, «διότι, καθ' ἃ λέγουσιν εἰ τῆς Ἐταιρίας, νομίζει τις ὅτι ὑπάρχει πλεότερος χώρος μέσα εἰς αὐτὰ παρὰ εἰς τὰς παλαιὰς μελαμβαρφεῖς ἀμάξιας». Ὁ αὐστριακὸς στρατιώτης, ἀρ' ὅτου τὴν λευκὴν στολὴν του ἀντικατέστησε διὰ γαίης, ἠλάττωσε τὸ βάρος του κατὰ 10 λίτρας. Ὁ κ. Haxley διατείνεται προσέτι ὅτι ἡ ὑπεροχὴ τῆς λευκῆς φυλῆς ἀπὸ τῆς μαύρης χρεωσιτεῖται εἰς τὸ χροῶμα, καὶ ὅτι ὁ Εὐρωπαϊὸς ὅστις ἤθελε συγκρανεύσει νὰ καλυφθῆ διὰ λευκῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν θὰ ἐκέρδιζε τριῶν δακτύλων ὕψος καὶ 12 λιτρῶν βάρος.

Μέχρι τοῦδε ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε τὴν μετάδοσιν τοῦ ὕδατος, τοῦ φωτός, τοῦ ἤχου, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ τῶν ἄλλων γινώσκων ἐν τῇ φύσει δυνάμεων. Ἡδὴ Ἀμερικανικὴ τις Ἐταιρεία ὑπόσχεται τὴν μετάδοσιν ψυχῆς εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα, σφαγεῖα, ξενοδοχεῖα, νοσοκομεία, καὶ πανταχοῦ ἐνθα ὑφίσταται ἀνάγκη ἐλαττώσεως τῆς θερμοκρασίας. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ κτίσις δεξαμενῶν ἐν αἷς συγκεντρωμένη ἀμμιωνία δύναται νὰ παρῆ διὰ χειρὸς ἀξιοσημείωτον ταπεινώσιν τῆς θερμοκρασίας. Ἡ ἀρχὴ κρίνεται ἀπλουστάτη, οὐχὶ δὴμιως καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐφευρέσεως κατὰ τοὺς εἰδότης, ἐνεκα τῆς κατ' ἀνάγκην χρήσεως λίαν ἰσχυρῶν συσκευῶν πρὸς ἀποφυγὴν πολυαριθμῶν δυστυχημάτων.

Περιέργαι παρατηρήσεις ἐγένοντο ἐπὶ τῆς δημοτικότητος προσώπων τινῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, κρινόμενης ἐκ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πωλήσεως φωτογραφιῶν αὐτῶν. Οὕτως ἡ μᾶλλον πωλουμένη φωτογραφία εἶνε ἡ τῆς περιγρηπίσεως τῆς Οὐαλίας, ἡ παριστώσα ταύτην φέρουσα ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῶν τέκνων τῆς. Ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἐπισημοτήτων τῆς ἡμέρας, ἡ εἰκὼν τοῦ Γόρδωνος εἶνε ἡ μᾶλλον κατὰζητουμένη. Ἡ τοῦ Γλάδστονως ὑπέστη ἔκπτωσιν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη. Καταπληκτικῶς πωλοῦνται αἱ εἰκόνες τῆς Σάρας Βερνάρ. Ὅταν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀμερικὴν, ἐκυκλοφόρησαν ἐκεῖ ἐκ Λονδίνου προσερχόμενοι, μεθ' ὅλον τὸ βαρὺ δικαίωμα τῆς εἰσόδου, 50,000 φωτογραφίαι τῆς, αἵτινες ἐν τῷ ἄμικ πωληθεῖσαι, προὔλασαν δευτέραν ἀποστολήν.

Ἐν τινι περισηθέντι κατὰλόγῳ φαγητῶν τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου Η' τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1626 καταρτί-

νεται ὅτι αἱ δεσποινίδες τῆς αὐλῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ποσῶς δὲν διακρίνοντο ἐπὶ ἀνορεξίᾳ. Ὁ κατὰλογος οὗτος, ὅστις καθὼς φαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων, δὲν μετεβάλλετο συχνά, ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἡμεῖς Ἐρρίκος ὁ ὄγδοος, βασιλεὺς κ.τ.λ. διατάσσομεν ὅπως εἰς τὴν ἡμετέραν πολυτίμων καὶ ἀγαπητὴν Λαίδην Lucy παρέχοντι ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς τὰ ἐπόμενα φαγητά· Ὡς πρόγευμα ἐκάστην πρωΐαν ψητὸν βωδινόν, τούρτα ἐκ καρπῶν, ἄρτος 4 λιτρῶν βάρους καὶ ἐν γαλόνιον ζύθου. Τὴν μεσημβρίαν τεμάχιον κρέατος κικνιατοῦ, μερὶς εὐμεγέθους ροσπιτίου, μερὶς οἰσοδήποτε φρικασεῖ ἐκ τῆς ἡμετέρας τραπέζης, ἄρτος 4 λιτρῶν καὶ ἐν γαλόνιον ζύθου. Τὸ ἑσπέρας πινακίον ὀσπρίων, μερὶς κρέατος ἀρνείου, γλυκισμὰ τι ἐκ τῆς ἡμετέρας τραπέζης, ἄρτος 4 λιτρῶν καὶ 1 γαλόνιον ζύθου. Πρὶν ἢ δὲ ἡ δεσποινὶς κατακλιθῆ εἰς ὑπνιον πλακοῦς τις οἰσοδήποτε καὶ ἡμισυ γαλόνιον ζύθου ἐκ τῆς ἀποθήκης μας.»

Ἀγγέλλεται ἡ ἀνακάλυψις νέας θρεπτικῆς οὐσίας, ἣτις εἶνε ὁ σπόρος βάρδακος καλλιεργούμενου ἐν Βολιβία. Ἀνκλυόμενος ὁ σπόρος οὗτος ἀποδεικνύεται ὡς ἡ πλουσιωτάτη τῶν πηρογόνων οὐσιῶν, καὶ προβλέπεται ὅτι θέλει καταλάβει σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ τροφῇ, ὡς ἐν τῇ παρασκευῇ τῶν πλακούντων, ἐνθα δύναται νὰ ἀντικαθιστῆ τὸ γάλα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται νὰ ὠφελῆται τὰ μέγιστα τὴν βιομηχανίαν τῆς ζακχαρώσεως.

Οὐδέποτε ἴσως εἶχεν ὑπολογισθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ζῶων, τὰ ὁποῖα εἰς ἀνθρώπος δύναται νὰ φουεῖται εἰς τὸ κυνήγιον, ἐν ὠρισμένῳ ἀριθμῷ ἐτῶν, πρὸ τοῦ ἐσχάτως δημοσιευθέντος καταλόγου τοῦ ἀριθμοῦ καὶ εἶδους τῶν ζῶων, ἅτινα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Ἰωάνης ἐστέρησε τοῦ ζῆν ἐν τῇ θήρᾳ ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1884. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγονται 14,175 φασιανοί, 8,270 πέρδικες, 6,456 λαγωοί, 4,418 κύνικλοι, 1570 αἰγαγροί, 1404 νῆσσα, 1279 ἀγριόχοιροι, 807 ἔλαροι, 377 δορκάδες, 286 ὄρνυες, 197 ἀλώπεκες, μία ἄρκτος, 40 κακοποῖα ζῶα, καὶ 1287 σαρκοφάγα πτηνά, ὡς ἀετούς, γύπας κτλ.

Ἐν τινι ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἀγρονόμος τις ἀπέκτετε κολοκύνθην ἔχουσαν βάρος 300 λιτρῶν, ἣτις, ἀφοῦ ἐκενώθη τοῦ περιεχομένου, ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀγρονόμου ὡς σπῆδος διὰ τὸν μέγαν αὐτοῦ κύνα τῆς Νέξς Γης.

Ὁ Ἀγαθόπουλος, γέρον ἤδη, ἦτο εἰς τὴν νεότητά του ἐρωτόληπτος, καὶ φυλάττει ἀκόμη ἐπιμελῶς τρυφερά τινα ἐνθυμήματα συνιστάμενα εἰς μικρὰς δέσμιας τριχῶν.

— Περὶεργον! ἔλεγε προχθὲς ἀνοίγων τὸ κιβωτίδιον, ἐν ᾧ φυλάττει τὰ πολυτίμα κειμήλια, καὶ ἀναστενάζων, περὶεργον! Ὅλοις ἔχουν περάσει τὰ ἐξῆντα, καὶ ἀκόμη τὰ μαλλιά των εἶνε μαύρα!

Ἰατρὸς (νέος). — Καὶ τί ἔχετε λοιπόν, Δεσποινίς;

Δεσποινίς. — Τώρα... τίποτα.

Ἰατρὸς. — Τότε διατί μ' ἐφωνάξετε;

Δεσπ. — Δὲν ἤξεύρω.... πρὶν ἔλθετε εἶχα κατὰ τί τώρα μοῦ πέρασε....